

DIRVA

THE FIELD

Lietuvos
nacionalinė
M. Mažvydo
biblioteka

Nr. 33

Balandžio-April 23, 1959

Cleveland, Ohio

VALSTYBĖS DEPARTAMENTO POLITIKA NESIKEIČIA...

Ją tvarkys tie patys asmenys, tik prezidentas darys esminius sprendimus.- Sunki našta Herteriui.

John Foster Dulles paskirtas ir ligoninėje prisaikdintas specialaus prezidento patarėjo pareigoms. Jis turės kabineto nario rangą.

Chr. Herterį patvirtinus valstybės sekretoriumi, pasekretoriaus vietą užėmė C. D. Dillon, o jo pavaduotojui paskirtas R. Murphy. Ši trijulė faktiškai jau tvarkė valstybės departamento reikalus nuo vasario mėnesio.

JAV vaidmenį tarptautinėje politikoje po paskutiniojo karo žymusis politikas Winstonas Churchillis yra kartą apibūdinęs, kaip "didžiulę atsvarą, nuo kurios priklauso mūsų civilizacijos laisvė ir ateitis".

Tai reiškė, kad JAV jėga ir politika lėmė visų Vakarų politikos veidą ir kursą. Visas savitarpinės gynybos sąjungų tinklas spinduliavo iš Washingtono. Kiekvienas didesnis JAV užsienių politikos veiksmas atsiliepė ir Vakarų tautų bendruomenės stiprybę ir pastovumą. Šešerius metus JAV politikos kursą didžiuliu dalimi vairavo vienas žmogus. Joks valstybės sekretorius JAV istorijoje neturėjo tokio didelio savankumo ir prezidento pritarimo. Dulles pažinojo pasaulį ir niekada neabejojo savo sprendimais. Valstybės departamento pareigūnai jam pasiūlydavo įvairių projektų, bet Dulles neretai paėmėdavo priešingą kursą. Kai kurie jo kritikai sakydavo, kad jis esąs solistas, kuris šalia savęs nepakenčias jokių kitų primadonų, ir visą valstybės departamentą nešiojantis savo skrybėlėje.

Herteris, kaip ir pats sakosi, esąs "grupės darbininkas". Jis yra linkęs išklausyti kitų nuomonių ir jas derinti. Jis daugiau priklausys nuo valstybės departamento "komandos": pasekretorių Dillon ir Murphy. Į užsienių politiką turės įsitraukti ir viceprez. Nixonas. Jo pirmoji misija: kelionė į Maskvą.

Iš fako, kad Dulles paskirtas specialiu prezidento

patarėju, darytina išvada, kad esminius užsienių politikos sprendimus ateityje darys pats prezidentas. Tuo būdu, Herteris turės mažesnę balsą, negu turėjo Dulles.

Iš kitos pusės: naujame valstybės departamento sąsate esminių pakeitimų nėra. Daugumas vadovaujančių pareigūnų yra dar paties Dulles parinkti. Todėl reikia manyti, kad esminių JAV politikos posūkių netenka laukti, nors metodai ir gali keistis.

Herteriui teko perimti užsienių politikos vairą ir sunkią neišspręstų problemų našta gana kritiškam šalčio karo periode.

Maskva surado priemonę Vakarų vieningumui išbandyti. Pasitarimai su sovietais jau visai artėja, Vakarai vis dar nesutaria, kokios linijos tuose pasitarimuose laikytis. O į pasitarimus reikia eiti, jei nenorima nusilenkti sovietų ultimatumui.

Nu s iginklavimo problema, kurioje Herteris ir anksčiau vaidino pirmąjį vaidmenį, įstrigusi akligatvyje. Į paskutinę prez. Eisenhowerio apeliaciją atominių bandymų sustabdymo reikalu, kaip atrodo, Chruščiovas linkęs numoti ranka.

Rusų ekonominė ofensyva pasaulyje vis stiprėja. Atrodo, kad ateinančiais metais bus plečiama paspartintu tempu, siekiant stiprinti komunistų įtaką neutraliuose ir neapsisprendusiuose kraštuose.

Vidurinių Rytų problema kiekvieną dieną gali prasižvelgti naujais sprogimais. Abu stiprieji arabų suvienijimo varžovai yra: Nasseris, kuris ligšiol varė propagandą prieš Vakarus ir yra prisiekęs sunaikinti Izraelį, ir Irako Kassimas, kuris vis labiau apsupamas komunistų.

Tolimuosiuose Rytuose komunistinė Kinija, paskelbusi "didįjį šuolį priekin", labai greitai stiprėja ekono-

miškai ir kariškai. Aptilęs Formozos konfliktas gali atsinaujinti kiekvieną dieną, o JAV ryšiai su Čiangkaišku skaldo sąjungininkus. Peipingui užgniaužus Tibo sulkimą, pietryčių Azijos kraštai gali iš baimės palinkti į komunistinę Kiniją.

Santykiai su Lotynų Amerika pastaraisiais mėnesiais šiek tiek pagerėjo, bet stipriai tebevyrauja įsitikinimas, kad visų ekonominių ligų priežastis esą JAV "eksploataatoriai".

Tai keletas didesnių problemų, šalia pačios didžiosios: Berlyno ir artėjančių pavojingų derybų su Sovietų Rusija.

Pirmasis didysis bandymas Herteriui bus balandžio 29 d. Paryžiuje prasideda JAV, Britanijos, Prancūzijos ir V. Vokietijos užs. reik. ministerių pasitarimai. Juose turės būti sutarta, kaip laikytis prieš sovietus ženevos konferencijoje, prasidedančioje gegužės 11 d. Ir tą sprendimą turės surasti pats Herteris, išspausdamas kompromisą tarp britų ir prancūzų-vokiečių pažiūrų.

Daugelį pasitarimų dalyvių, kaip ir vėliau ženevoje Gromyko, jis sutiks pirmą kartą. Tad be abejonės, jo prestižas nebus tas, kurį turėjo Dulles abiejose geležinės uždangos pusėse. Jo būklė sunkins ir abejonės, ar jis turi besąlyginį prez. Eisenhowerio pritarimą.

(Jpp)

Rusai įsiviliojo britų lėktuvą

• Britų transportinis lėktuvas, gabenąs Australijai slapta raketų dalis, galintis būti įvilijotas ir privestas nusileisti sovietų teritorijoje. Keturmotorio Avro Tudor su 12 vyrų įgula pasigendama nuo ketvirtadienio. Paskutinė žinia apie jį buvo gauta iš šiaur. Turkijos, 100 mylių atstu nuo Sovietijos sienos.

Juozas Bagdauskis
4207 Euclid Ave.
E. Chicago, Ind.

A. L. Tautinės S-gos Detroito skyriaus atstovai buvo susirinkę Dr. Jono Sims namuose aptarti būsimąjo ALTS Seimo klausimus. Sėdi (iš kairės): Alfonsas Gilvydis, Elena Stašienė, Dr. Jonas Sims, inž. Jonas Gaižutis, skyriaus pirmininkas, ir Antanas Musteikis. Stovi: Vincas Vaičiūnas, Viktoras Griškonis, Stasys Šimoliūnas, Marija Sims, Petras Svilas, Jurgis Mitkus ir Jonas Šoštakas.

Laisvės bylos neatiduokim Dievo ir veiksmų atsakomybėn, bet našta visi neškime

Gen. konsulas Kanadoje V. Gylys atsako į mūsų redakcijos nario klausimus

Prieš 10 metų, balandžio 11 d., į Torontą atvyko gen. konsulo pareigoms Kanadoje p. V. Gylys. Pasinaudojęs šios sukakties proga, Dirvos redakcinės kolegijos narys Pr. Bastys kreipėsi į gerb. konsulą su keliais klausimais. Iš jų skaitytojais galės susidaryti aiškesnį vaizdą apie mūsų lietuviško gyvenimo ir veiklos nūdienius reikalus.

— Pone konsule, šiandien mums būtų miela išgirsti, kokias Tamstą, atvykęs į Kanadą, radote lietuviško gyvenimo ir veiklos sąlygas?

— Atvykęs į Kanadą 1949 metų balandžio mėnesį, visoje Kanadoje radau apie 15,000 naujai atsikėlusius iš Europos lietuvių, kurių Toronte buvo apie šimtą tūkstančių. Senesnės kartos lietuvių, kurie anksčiau būtų bendravę su naujai atvykusiais, buvo nedaugiau.

Jie, ištrūkę iš Vokietijos stovyklų, džingėsi Kanados laisvėmis, nors ir turėjo prieš akis daug svarbių problemų: pastogės ir darbo suradimą, vaikų leidimą į mokslo, anglų kalbos prasmokymą ir kitų reikalų. Daugiausia jiems rūpėjo prarastoji Lietuva ir artimųjų likimas bolševikinėje okupacijoje. Naujai atvykę uoliai lankė vakarinius anglų kalbos kursus ir mielai dalyvaudavo visokiuose lietuvių kuose subvimuose, minėjimuose; įdomavos po-

Gen. kons. V. Gylys.

litiniais pranešimais tarptautinės politikos klausimais, nepraleisdavo progų pasiklaustyti lietuviškų koncertų. Bendrai, stengdavosi palaikyti tamsesnius ryšius su saviškiais.

— Kaip reiktų vertinti dabartinį Kanados lietuvių gyvenimą?

— Laikui bėgant, mūsiai apsirūpino geresnėmis patalpomis, surado darbą, pradėjo taupyti skatą. Vėliau jie pasistengė įsigyti namelį, padariai jį apstatyti, įsitaikyti radijo bei televizijos aparatus, po to ir automobilį; tuo būdu visi nejučiomis leido giliau šak-

nis į šio krašto dirvą ir apsiprato su gyvenimu neįprastoje jiems aplinkumoje.

Lengviau įsikurti buvo tiems, kurie mokėjo kokio nors amato ir galėjo susikalbėti angliškai. Dabar čia geriausia klojas mūsų gydytojams ir inžinieriams, kurie įsigijo Kanadoje teises versti savo specialybėje.

Mūsų jaunoji karta lanko Kanados mokyklas ir, reikia pripažinti, pasižymi sugebėjimais ir darbštumu.

Jaunųjų tarpe turime visą eilę jau baigusių čia aukštąjį mokslą ir pasidariusių pilnatiesiais piliečiais pilna tos savokos prasme.

Deja, geresnės gyvenimo sąlygos dažnai susilpnina lietuvių ilgą savojo krašto ir savųjų už geležinės uždangos. Savo tarpe turime ir tokių, kurie visai Lietuvos nebeprisimena, ar painioja ją su vokiškų stovyklų vargu ir badu.

Pasikeitusios sąlygos paveikė imigrantų psichologiją ir būdą. Todėl reikia pasakyti, kad mūsų ateivių masė netaip pasiilgsta savųjų draugijos, netaip uoliai lanko savųjų susirinkimus, vengia dalyvauti visuomeninėse organizacijose ir suranda įvairiausių pasiteisinimų, nesidomėdami net tokiais iškilmingais susirinkimais, kaip Vasario 16, ar Birželio 15 minėjimai.

(Nukelta į 2 psl.)

Balandžio 19 d. Bostono Dramos Sambūris scenoje parodė naują savo darbą L. Fuldos komediją "Glušas". Po vaidinimo bostoniečių vardu jauna Dvilė atsisveikina su Regina Norvaišaite, kuri iškėkėjusi už A. Petručio, Amerikos Balso darbuotojo, išsikelia gyventi į Washingtoną. Nuotraukoje iš kairės, artistai: St. Jurgelevičius, A. Vilėniskis, B. Strikaitis, R. Norvaišaitė-Petrutienė, B. Mickevičius, A. Gustaitienė (režisierė), P. Averka ir A. Daukantienė.

R. Bričkaus nuotrauka.

Naujausios žinios

• Chruščiovas atmetė prez. Eisenhowerio pasiūlytą pirmąjį žingsnį į tolimesnius susitarimus atominių bandymų nutraukimo reikalu. Prez. Eisenhoweris buvo pasiūlęs susitarti nevykdyti bandymų atmosferoje žemiau, kaip 30 mylių. Chruščiovas savo laiške atsakė, kad tai vistik neišspręstų klausimo, kaip pasaulį apsaugoti nuo radioaktyvių kritulių, todėl visi bandymai, net ir požeminiai, turį būti nutraukti.

• Lenkija rodo mažą entuziazmo sovietų grasinimui pasirašyti atskirą taikos sutartį su Ryt. Vokietija, jei Rytų-Vakarų derybos dėl taikos sutarties su visa Vokietija baigsi nesėkmingai. Varšuva jaučia, kad separatinės sutarties pasirašymas sugriautų tolimesnių derybų galimybes ir pakenktų Lenkijos santykiams su Vakarais.

Kasininkas: "O, o, ir Dėdė Samas eilėje!"

Published semi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Ass'n. VILTIS, Inc. (Non-profit), 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Telephone: Henderson 1-6344. Issued in Cleveland every Monday and Thursday.

Editor-in-Chief: Balys Gaidžiūnas. Second Class Mail Privileges Authorized at Cleveland, Ohio.

Subscription per year in advance: \$8.00. Established in 1915. Single copy — 10 cents.

Redaktoriai: Vyt. Gedgaudas ir J. P. Palukaitis.

REDAKCIJINĖ KOLEGIJA:

P. Bastys (Toronto), E. Čekienė (Woodhaven), R. Mieželis (Chicago), J. Paplėnas (Chicago), V. Rastenis (Brooklyn) ir St. Santvaras (So. Boston).

Dukart savaitinis, leidžiamas VILTIES, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Džos (Inkorp. ne pelnui), 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Telefonas: Henderson 1-6344. Išleista Clevelande pirmadieniais ir ketvirtadieniais. Vyr. redaktorius: Balys Gaidžiūnas.

Antros klasės siuntos privilegija suteikta Clevelande, Ohio.

Prenumerata metams, iš anksto mokant \$8.00. Įsteigtas 1915 metais. Atsk. Nr. kaina 10 centų.

NEW YORK

MINES PREZIDENTĄ ANTANĄ SMETONĄ

Nesenai įvykusiame Tautinės Sąjungos pirmojo skyriaus narių susirinkime nutarta ateinantį rudenį, spalio 18 d. paminėti Nepriklausomos Lietuvos prezidentą Antaną Smetoną, jo mirties 15 m. sukakčiai suėjus. Minėti numatyta lietuvių klubo salėje, Mas-peth, N. Y.

Tame pačiame susirinkime gvildenta tautinės spaudos reikalai, A. Smetonos monografijos išleidimas, Sąjungos seimo ir kiti organizaciniai klausimai. Kelia-mais klausimais kalbėjo S. Gudas, A. Koncė, K. Krulikas, P. Narvydas, dr. B. Nemickas, A. Sodaits ir kiti.

Priešsėiminis pirmojo skyriaus susirinkimas kviečiamas gegužės 1 d., 7 val. vak. Piličių klube, Brooklyn, N. Y. Nariai kviečiami atsilankyti su pažįstamais. Susirinkimo metu bus galima įsirašyti į skyrių naujiems nariams.

SKAUTAMS REMTI KONCERTE DAINUOS LIETUVOS OPEROS SOLISTAS VLADAS BALTRUŠAITIS

Gegužės 16 d., 1959 įvykstančiame Skautams remti komiteto koncerto - vakaro programoje dainuos operos solistas V. Baltrušaitis. Taip pat dalyvaus dainininkė D. Mongirdaitė, akomponuos pianistas A. Mrozinskas. Programoje dalyvaus ir aktorius V. Žukauskas. Vakaro rengėjai tikisi sulaukti gausiai svečių.

ALEKSO MROZINSKO STUDIJOS MOKINIŲ KONCERTAS

Kaip praėjusiais metais, taip ir ši pavasarį, gegužės 30 d., baigiant mokslo metus, įvyks Alekso Mrozinsko piano studijos mokinių koncertas. Jame dalyvaus apie 25 mokiniai. Programoje — klasikų ir lietuvių kompozitorių kūriniai.

Kiekvienas studijos mokinių koncertas sulaukia daug lankytojų, nes daugiui įdomu išgirsti ir įvertinti jaunųjų pianistų sugebėjimus ir pasiektą pažangą. S.

Pijus Bukšnaitis. Visuomenininkas ir muzikas. Kilęs iš Šakių apskrities. Į Ameriką atvyko po 1905 metų revoliucijos. Tuoj įsijungė į lietuvių visuomeninį gyvenimą ir jame visą laiką turėjo žymų vaidmenį. Bendradarbiavo spaudoje, redagavo Keleivį, juokų laikraštį Tarką, buvo Vienybės redakcijos nariu, rašė publicistiniais klausimais. Iš jo plunksnos gimė keliolika vaizdžių feljetonų. Yra vienas iš Brooklyn Operetės Choro steigėjų. Surežisavo keliolika operėlių, paruošdamas muzikines dalis. Taip pat yra išvertęs į lietuvių kalbą keletą operėlių. Harmonizavo keliolika liaudies dainų.

Šiuo metu Pijus Bukšnaitis dirba Susivienijimo Lietuvių Amerikoje įstaigoje. Yra SLA 126 kuopos sekretorius ir veikejas. Kartu rašo savo atsiminimus iš 1905 metų judėjimo Lietuvoje ir iš Amerikos lietuvių veiklos. Čia matyti dabartinė Pijaus Bukšnaitio nuotrauka, padaryta prie moderniškojo meno statulos New Yorke.

A. Sodaits nuotrauka.

Gen. konsulas V. Gylys ir ponis, su viešnia iš Romos — V. Lozoraitiene, kada ji lankė Kanadą.

Laisvės bylos neatiduokim...

(Atkelta iš 1 psl.)

Kiek daugiau lankytojų pritraukia Lietuvių dienos ir lietuviški spektakliai, atliekami geresnių vaidintojų. Liūdna pripažinti, kad li-tuanistikos mokyklėlės negali pasigirti mokinių uolumu ar jų tėvų nuoširdžiu rėmimu.

— Kokie šiuo metu turėtų būti pagrindiniai lietuvių uždaviniai?

— Pagrindiniai gyvenamojo momento uždaviniai, mano nuomone, yra: vienybės ugdymas mūsų tarpe; visų imigrantų prisidėjimas prie bendros kovos dėl Lietuvos nepriklausomybės, pavergtųjų brolių ir seserų laisvinimo, mūsų dvasi-nio lobyno perdavimas jaunajai kartai, kad ji tą tur-tą saugotų ir kovotų už mūsų tėvų ir bočių idealus.

Jei kartais mūsų troškimų nesupranta svetimieji, ar savi, paverkti "amerikoniškos" aplinkumos, tai jų pažiūros ir karčios pastabos neturėtų pakeist mūsų nusistatymų ir mūsų są-žinės prisakymo gelbėti kan-kinamus ir naikinamus, už-stoti pavergtuosius ir nus-kriaustuosius, prikelti Lie-tuvą mūsų.

— Kokią nuomonę esate susidarę apie laisvinimo reikalus tremtyje?

— Lietuvos laisvinimo reikalai tremtinių tarpe at-rodą apverktini. Bolševikams vis daugiau įsigalint geografiškai, mūsų jausmų atbukimas yra nepateisinamas jokiais samprotavi-mais. Jei didžiulės tau-toms ir jų politikams iš Olimpo aukštybių mūsų tau-tos tragedija gali atrodyt mažu epizodu pasaulinėje arenoje, tai mūsų sutikimas su panašia fikcija yra nusikaltimas prieš pavergtą tautą, prieš mūsų seserų ir brolių kančias. Lietuvos iš-laisvinimas mums yra pir-maeilis reikalas, pradžia ir pabaiga visų mūsų darbų.

Neprotingai galvoja ir tie, kurie mūsų bylos gynybą užkrauna Dievo ir Veiksnių atsakomybėn, patys niekuo neprisidėdami prie darbo naštos, nė prie atsakomin-gumo.

— Kokie dabartiniai už-daviniai atliekami mūsų pasiuntinybių?

— Mūsų pasiuntinybės, kurios nepriklauso m y bės laikais geriau ar blogiau at-likdavo užsieniuose bėga-mos politikos reikalus. da-bar nebeturi tų galimybių, kurios buvo kadaise jų di-spozicijoje. Be to, tų pasiun-tinybių tebeliko vos tik ket-virta dalis, galima sakyti, be-lėšų, be ryšių su savo Tė-vyne, kad Lietuva pripažis-tama tik de jure, kai jos di-plomatiniai atstovai nebe-dalyvauja tarptautinėse or-ganizacijose, kaip JTO,

NATO ir pan., kurios vis daugiau pradeda įgyt svo-rio tarptautinių santykių tvarkymė. Mūsų pasiun-tinybės šiuo metu gali tik sekti įvykius ir prieinamo-mis joms priemonėmis stengtis, "ne quid Res Pub-lica detrimenti capiat".

— Esant tokioms sun-kioms sąlygoms, kaip rei-kėtų žiūrėti į Lietuvos ateitį?

— Baisi audringa ir tam-si naktis, tačiau keleivis ži-no, kad naktis turi pasi-ba-gti ir saulės spinduliai išsklaidyti tamsumą. Nors Lietuvos padėtis kartais gali atrodyt beviltiška, ta-čiau teatsimena kiekvienas mūsų tautos garbingos pra-eities pamokas. Lietuva ne-pirmą kartą pergyvena sun-kiąsiai tragediją. Ji nusto-jo daug savo žmonių, prara-do daug turtų, bet ji visuo-met vėl atgimdavo iš pelenų ir griuvėsių. Rodos, kaip galingi buvo rusų imperato-riai ir kaip buvo prislėgta Lietuva dar šio amžiaus pradžioje, o vis tik mes su-silaukėm kitokios gadynės, kada subyrėjo milžinas — rusų imperija ir lietuviai vėl atkūrė savo nepriklausomybę.

Gyvenime nieko nėra ne-galimo, tai įrodo žmonijos istorija. Sutrupėjo Romos galybė, išnyko Aleksandro Madekoniečio, Džingis-Cha-no, arabų, hunų ir daugy-bės kitokių agresorių impe-rijos. Mažytė Izraelio tauta daro įtaką didžiulėse vals-tybėse, o Afrikos juodukai iškovoją sau pilną nepri-klausomybę su visomis lais-vėmis. Dėl mūsų tautos ateities esu optimistas.

— Būtų malonu išgirsti nuomonę, kaip Tamsta vaiz-duojatės Kanados lietuvių ateitį?

— Mūsų tautiečių ateitis Kanadoje daug priklausys nuo tarptautinių įvykių rai-dos. Jei Lietuvai laisvė bus grąžinta anksčiau, tai tas laimėjimas turės sprendžia-mos reikšmės visai mūsų iš-eivijai. Tėvynei laisvę atga-vus, mes tuojau užmegstu-mėm normalius ryšius su savo kraštu, semtume ten dvasinės stiprybės. Čia nuotaikos pakiltų ne tik tuo-se, kurie neužmiršo savo prigimtojo krašto ir jo tra-dicijų, bet ir tuose, kurie Lietuvos visai nematė, ku-rie greičiau pasidavė sveti-mai įtakai, įsitraukė į nau-jas gyvenimo sąlygas ir jo-kių prisiminimų apie Ged-i-mino kalną, Nemuno pilis ir gintaro pajūrį neturi.

Visos mūsų tautos ir lie-tuvių kolonijos Kanadoje ateitis priklauso jaunimui. Jis turės įrodyti, kiek jam rūpi Lietuvos likimas, kiek nesenišioji karta sugebėjo įkvėpt vaikams idealus, dėl kurių guldė galvas kartų kartos.

AR NEGALETŲ MŪSŲ VEIKSNIAI AIŠKIAU PASAKYTI?

Tai vienur tai kitur pasi-girsta kalbos, kad Washing-tone jaučiamas daug dides-nis šaltumas mūsų reika-lams, kada ten nuvyksta mūsų veiksmų atstovai. To-kias užuominas yra padaręs ir Vliko pirmininkas Dr. A. Trimakas, kada jis lankėsi Philadelphiaje.

Jei taip iš tikro yra, tai kodėl mūsų veiksniai apie tą šaltumą tyli. Reikia aiš-kiai išdėstyti to šaltumo patyrimus, kad visuomenė galėtų geriau susiorientuoti ir atitinkamais laiškais ar kitais organizuotais pasi-reiškimais veikti į tuos as-menis, kurie tokį šaltumą pradeda rodyti.

Negi ir šiuo atveju, kaip jau daugelį kartų yra buvę, p a š n i bždomis kalbėsime tik savo tarpe, o paskiau jau rėksim galvas susiėmę, kad sprendimai padaryti ir vėlu atitaisymų siekti.

Man atrodo, kad mūsų visiems veiksniams, oė vie-no neišskiriam, reikia gero botago. Jie sugeba ginčytis ten, kur tų ginčų visiškai nereikia, bet nieko nesuge-ba ten padaryti, kur atsi-randa degantieji reikalai. Ir tokiu atveju pilnai supran-tama, kodėl visuomenė tais veiksniais nenori pasitikėti, dažnais atvejais numoja ranka ir patys imasi jiems įmanomos iniciatyvos.

Aš pilnai pateisinu ir mū-sų studentus, kurie maty-dami gilų veiksmų miegą to-mis valandomis, kada reikia greitai dirbti, imasi savos iniciatyvos ir daro tai, ką jie tuo laiku skaito būtina atlikti.

Stasys Paulaitis, Ansonia

NETEISINGAI PASKIRSTĖ PELNĄ

Laikraščiuose jau pas-keblta, kad buvusios Tau-tinių šokių šventės komite-tas šiomis dienomis paskir-stė pelną, ilgokai laikytą banke, matyt, dėl paties pelno skirstymo. O to pelno būta virš \$5000.00.

Negali sakyti, kad tas pelnas paskirtas blogiems tikslams. Ne, skirstytojai įžiūrėjo eilę būtinų reikalų, kuriems tų pinigų didžioji dalis ir atiteko. Tik labai gaila, kad skirstytojai ne-rado reikalo prisiminti lie-tu v i š kuosius laikraščius, kurių patarnavimais labai dažnai naudojosi, tą šventę rengiant. Ir būtų labai gra-žiai pasielgę, jei laikraščių reikalams, kurie Tautinių šokių šventę labai gražiai garsino, būtų paskyrę bent porą šimtinių.

Šiuo atveju buvusios Dai-nų šventės rengėjai jau bu-vo kur kas apdairesni. Jie, gavę pelno, neužmiršo ir lietuviškų laikraščių. At-seit, pavyzdys buvo, tik rei-kėjo apsidairyti.

St. Varnaitis, Chicago

*

Dirvos skaitytojas A. Vaitkus, iš Santa Monicos, rašo:

"Dirva geras laikraštis, tik užtrunka 4 dienas, kol sulaukiam".

*

Dirvos skaitytojas A. Stašaitis, iš Brooklyno, ra-šo:

"Dirvą neperseniaus i a i pradėjau skaityti. Nežinau ar ji tokia gera buvo anks-čiau, bet dabar, su gausiom ir įvairiom lietuviškom nuo-traukom ji lietuviškų laik-raščių tarpe konkurencijos neturi".

VIENAS AKTORIUS PENKIOM DEŠIMTIM ŽIŪROVŲ

ALGIMANTAS MACKUS

Tokį liuksusą išgyveno Chicago lietuvija kovo mėnesio dvidešimt pirmą ir dvidešimt antrą dienomis, kada keturiolikos asmenų Montrealio Lietuvių Dramos Teatras statė Balio Sruogos trijų veiksmų, devynių paveikslų trilogišką istorijos kroniką Milžino Paunksmė. Liuksusas būtų buvęs dar didesnis, jei septyniems pastatymo dalyviams nebūtų tekę po dvi ar net po tris skirtingas roles.

Pagrindiniai gastrolų aritmetiniai daviniai, kaip matome, paprasti ir nekomplikuoti: charakteringi miestui, skandinčiam garšių lietuviybės žygių paunksmėje; miestui, gimdančiam naujas meno sroves (pavyzdžiui — humanizmą dailėje) ir bendrai, anot vieno laikraščiuose dažnai rašančio, kuriančiam visų "džiaugsmui ir malonumui".

Montrealio Lietuvių Dramos Teatras Chicagoje nebuvo mažesnės kolonijos debutantas, atvykęs su įprastine, minkšta bei patogia, teatrine lektūra. Montrealio trupė ramiam išeiviui neatvežė keleto poilsio valandų su paviršutinės šypsenos ir nesūrios ašaros protarpiais.

Pirmasis Montrealio atsilankymas Chicagoje — Baltaragio Malūno spektaklis — įrodė Birutės Pūkelevičiūtės vadovaujamą kolektyvą nesant vienu iš siaurų lokaliųjų sambūrių, gyvenančių vienai dienai ir tos dienos atitinkamai progai. Tad ir žvelgti į montrealiečius mėgėjinio teatro mastu (nuomonė pasitvirtino ir po Milžino Paunksmės) būtų aiškus jų pastangų, o svarbiausia — rezultatų

ižeidimas. Antra vertus, žvelgti į juos, kaip į profesinę trupę būtų nemažiau melagingas nesiskaitymas su faktais ir juos padiktuojančia tikrove. Studijinis scenos kolektyvas bene būtų jų arčiausias įvardinimas.

(Įvardinimą patvirtina ir trupės istorija, 1960-taisiais įžengianti į antrą dešimtmetį. Trupės repertuaras buvo aukštyn kopiantis linija, proporcinga statomų veikalų augantiems reikalavimams: nuo mažesnių, su proginiu momentu surištų pasirodymų iki Antano Škėmos Živilės bei Pabudimo, Borutos — Pūkelevičiūtės — Veselkos Baltaragio Malūno ir Balio Sruogos Milžino Paunksmės. Kolektyvas, nepasirūšęs bresti, nepasirūšęs išsijungti iš mėgėjinio intereso, vargų būtų juos įtraukęs savan repertuaran. Tikslus, prasmingas Montrealio repertuarinis kelias verčia pastebėti jo gėrybinį vienišumą visoje mūsų išeiviškojo teatro veikloje, deja, labai retai terminuotinoj sceninė kūryba. Veikla ir veikimas mūsų kultūriniais nuotykiams ir nutikimams apibrėžti kas kartą labiau ir labiau tinka).

Montrealio pavyzdys patiesina ir subendruomenintos (nebūtinai aliuzija į Bendruomenę) kultūros skeptikus, nesugebančius praregėti kultūrą bei meną esant kuriamus įvairiuose komitetuose bei išmintingose ir išmoningose visuomenės veikėjų komisijose. Montrealis, pagarbiai atiduodant kreditą kiekvienam

kolektyvo nariui, gyvena, dirba ir kuria gal todėl, kad jisai susibūrė ne apie kariatyvišką kultūros komitetą, bet apie vieną asmenį — kolektyvo režisore Birutę Pūkelevičiūtę, pajėgiausią išlaikyti ne tik darbo norą, ne tik scenos entuziazmą, o ir tai, kas Montrealio kolektyvą išskiria iš kitų kolonijų sceninių vietnetų. Jeigu mumyse nebūtų įsigalėjęs kiek barbariškas paprotys pakelti skrybėles vien prieš mirusius ir mirštančius, turėtume nulenti galvas ir prieš kiekvieną Montrealio kolektyvo narį, išdrįsusį pasakyti ne karaliaujančiai pažiūrai apie neįveikiamas sąlygas ir besąlyginei darbo apoteozei, neatsižvelgiančiai ar tasis darbas darbiui plius laisvalaikio valandų auksa kelia ar žlugdo mūsų kultūrinę lygį.

Be įžangos prisiminti Montrealio Lietuvių Dramos Teatro antrąsias gastroles Chicagoje buvo sunku, nes šiame kolektyve regime tai, ką norėtume regėti visuose mūsų kultūrinuose darbuose: maištą prieš mūsų pačių įsivaizduotą ribotų galimybių barikadą, ties kuria susigrupavęs "Volksturm" tariasi žengiąs ofenzyvon dėl pačios kultūros, ją įsivaizduodamas tarytum gyvybinį reikalą iš Karo Muziejaus sekliai perkelti Nežinomojo Kareivio paminklo repliką į čia.

Sunku iš atminties išbraukti pirmojo susitikimo su Montrealio kolektyvu įspūdį. Sunku susilaikyti ir nuo pagundos lyginti Milžino Paunksmę su Baltaragio Malūnu, nors ir gerai žinant palyginimo teisėtumą esant kvestijonuotiną. Abu pastatymai buvo tiek skirtingi savo reikalavimais, kad ir juos jungęs elementas lyginimo procese, atrodo, užsidengia, tapdamas neberyškiu. O vienok jisai ryškus — tasai Borutos ir Sruogos poezija persunktas tekstas, reikalaujantis iš aktorių didelės žodžio perdavimo teisybės. Abejais atvejais Montrealio vaidintojai, dirbdami poetinėje medžiagoje, susidūrė ir su iš medžiagos plaukiančiu pavojumi paversti spektaklį dialogine patosine deklamacija. Baltaragio Malūnas

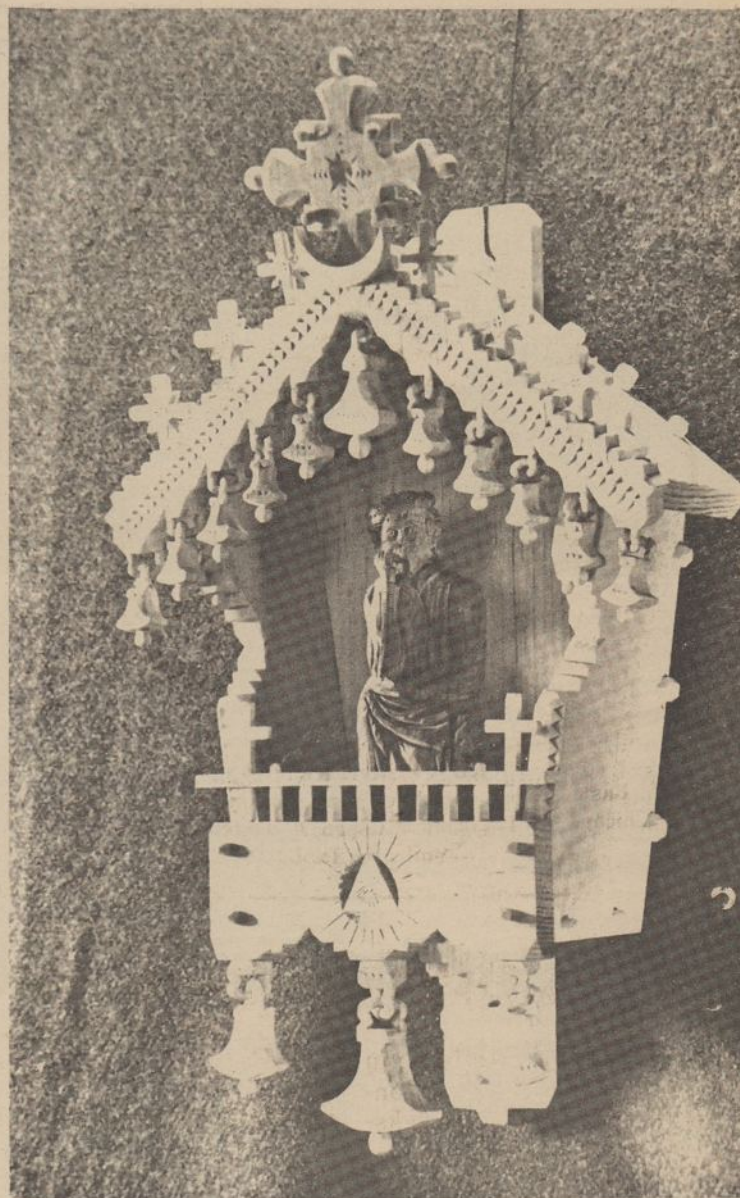
pavojaus pinklėsna neįstrigo. Tačiau šiam pavojui perstiprios rezistencijos parodė Milžino Paunksmė.

Skirtumai tarp abiejų spektaklių, be abejonės, iškyla ir iš paprasto fakto, jog vienu atveju turėta reikalo su paties kolektyvo narių atlikta įscenizacija, priderinta, pritaikinta prie esamos aktorinės medžiagos, prie atskirų aktorių sceninio pajėgumo. Įscenizavimas, atliktas tikrai skoningai bei išmanančiai, buvo nepaprastai dėkingas koncertiniam išpildymui su labai ribotais efektais bei labai mažom judesinėm užuominom. Baltaragio Malūnas buvo rimtas ansamblinio grojimo pavyzdys. Tuo tarpu Milžino Paunksmėje, veikale su keliomis gana aiškiomis centrinėmis figūromis, ansamblinis intensyvumas tokia pačia laipsnyje, kaip Baltaragio Malūne, pasirodė nebeįsilaikytas.

Milžino Paunksmės spektaklis, iš vienos pusės simbolizavęs nenusilenkimą sąlygai, iš antros — savo formas įgavo ne tiek jų išieškojus, kiek prisiderinus prie aplinkybių, išplaukiančių iš kolektyvo pajėgumo, patirties, o taip pat ir iš dabartinių mūsų scenos sąlygų, turimo biudžeto bei kitokių labai praktiškų balansų.

Tačiau esmingiausias skirtumas tarp Baltaragio Malūno ir Milžino Paunksmės glūdėjo kažkur giliau, kažkur mūsų pačių prigimtyje.

Milžino Paunksmė Montrealio Teatrui gal nebuvo sunkesnė tiek dėl kitų priežasčių, kiek dėl regiono ir atmosferos, kuriuose rutuliojosi Balio Sruogos istorišką kroniką. Borutos veikale (Pūkelevičiūtės — Veselkos įscenizavime) susiduriama su personažais, išaugusiais mums įprastinėje žemėje. Toje pačioje, kurioje nuo amžių amžinųjų gyveno mūsų tėvai ir protėviai. Baltaragio žmonės, nors ir nevienodi, nors ir nevienapusiški, palieka reališkais kaimietiško regiono daugiau ar mažiau tipingais reprezentantais. Milžino Paunksmės personažai yra kurks labiau diferencijuoti ne tik kilmine, bet ir psichologine prasme. Balio Sruogos personažus interpetuoti nepasirodė lengva dar taip neseniai atsiplėsu-

Iš prof. Igno Končiaus dailės darbų. Į naują kopytėlę įkelta pirmoji profesoriaus daryta stovylėlė.

LOZORAITIS DARĖ PRANEŠIMĄ EUROPOS TARYBOJ

Šiomis dienomis Romoje, Parlamento Rūmuose, posėdžiavo Europos Tarybos Patariamiosios Asamblėjos Speciali Komisija, kuriai pavesta rūpintis neatstovaujamų Taryboje tautų interesais. Komisijos kviečiamas Lietuvos Diplomatinijos šefas S. Lozoraitis darė pranešimą apie padėtį sovietų

okupuotoje Lietuvoje. Pranešimui apsvarstyti buvo paskirtas vienas Komisijos posėdis, kurio metu min. S. Lozoraitis atsakinėjo į gausius Komisijos narių klausimus ir, svarstymui pasibaigus, padėjo Komisijos pirmininkui K. Bogholm'ui, danų parlamentarui, ir nariams už parodytą Lietuvai didelį susidomėjimą bei palankumą.

Europos Taryba yra tarpvalstybinė organizacija, sudaryta iš dviejų dalių: Patariamiosios Asamblėjos, į kurią įeina Europos laisvų valstybių parlamentų išrinkti delegatai, ir Ministrų Tarybos, kurioje dalyvauja tų valstybių užsienio reikalų ministrai.

Lietuvos Diplomatinijos šefo dabartinis pranešimas Specialiai Komisijai buvo antras iš eilės. Pirmas pranešimas buvo jo padarytas 1956 metų pavasarį, kada Komisija buvo susirinkusi Palermo mieste, Sicilijoje.

siems nuo žemdirbiškų, sodietiškių tradicijų. Vavello ir Zbignievo rūmai tebėra (ir paliks?) mums svetimas pasaulis.

Baimė deramai neįžengti į šį pasaulį gal ir bus buvęs esencinis motyvas balsų, skelbusių laiką Balio Sruogos dramaturgijai dar nepriekusį.

Netenka abejoti, jog visi pro ir con veikalo režisorei Birutei Pūkelevičiūtei buvo anksčiau regimi, negu jos spektaklio žiūrovams.

(Nukelta į 4 psl.)

K. Žukas, buvęs Lietuvos krašto apsaugos ministeris, dabar gyvenąs Clevelande, išleidęs savo atsiminimų knygą "Žvilgsnis į praeitį".

KAUNAS PRIEŠ 70 METŲ

Iš naujai išleistos K. Žuko prisiminimų knygos "Žvilgsnis į praeitį"

Mano vaikystės laikais Kauno miestas buvo nepaprastai sulenkintas ir surusintas. Gatvėse buvo girdėti trys kalbos: lenkų, žydų ir rusų. Lietuvių kalba buvo girdima turguje ir tai, jei atvažiuoję kaimiečiai buvo iš "lenkų karalystės", tai yra iš Suvalkijos. Kaimiečiai gi nuo Babtų, Vandžiogalos arba Vilkijos jau kalbėjo lenkiškai.

Negaliu pamiršti dviejų vežėjų, kurie netoli mūsų stovėdavo, laukdami keleivių. Jų pavardės buvo: Tylenis ir Mikalevičius, abu iš Skorulių. Tarp savęs ir su mano tėvu kalbėdavosi tik lietuviškai. Kiek vėliau Tylenei sūnus, valdininkėlis "Bajorų Valdyboje" pasidarė "pan Telenovič" ir buvo lenkų "Pochodnios" pirmininku, o tėvas nustojo lietuviškai kalbėti.

Visose bažnyčiose pamaldos ir giedojimai buvo lenkiški. Išimtį tesudarė Katedros bažnyčios votyvos, kur maldininkai, daugiausia tarnaitės, giedodavo lietuviškai. Jiems pamokslai buvo sakomi lietuviškai. Pamokslus tuomet sakydavo klierikai, kuriems tai buvo reikalinga lietuvių kalbos praktikai.

Kiek vėliau buvo laikomos lietuviškos pamaldos Karmelitų bažnyčioje, ypač kai jos kiebonu pasidarė jaunas energingas kunigas (vėliau nelemto atminimo prelatas) Olšauskas.

Didelį šuolį lietuviškumo atžvilgiu mano atminime padarė Kaune kunigas Byla, du pusbroliai Dirmontai ir teismo valdininkas Ciemnolonskis. Visi keturi buvo geri muzikantai. Jie griežė Katedroje. Atvažiuojęs iš konservatorijos jaunas Katedros vargonininkas Naujėlis tuojau visa siela su ta ketveriuke susiliejo. Tarp savęs jie tik lietuviškai tekalbėjo.

Reikia pasakyti, kad Kauno sulenkintumui daugiausia

pasidarbavo aukštesnioji katalikų dvasiškija su vyskupais Paliulioniu, dalinai Baranausku ir Cirtautu, prelatais Pacevičium, Kriškianu ir kitais. Bet atletuvinime didelę rolę suvaidino jaunoji kunigija su kunigais Olšausku, Byla, Dogeliu, Pronckevičiu ir kitais. Jie pradėjo atvirą kovą prieš lietuvių lenkinimą. Jie įsteigė vyrams darbininkams grynai lietuvišką šv. Juozapo draugiją, o lietuvaityms tarnaitėms — šv. Zitos.

Mano kūdikystės ir vaikystės metais Kaunas buvo nedidelis patriarchalinis miestas su trimis fabrikais: Tilmanso — vinių ir vielos, Rekošo ir šmidto — mechanikos, daugiausia žemės ūkio mašinų. "Senasis" miestas buvo nuo Rotušės iki Miesto Sodo ir "Naujasis" toliau iki geležinkelio stoties. Pastarasis buvo gana retai apstatytas.

Laisvės Alėjos (tuomet Nikolajaus prospekto) gale buvo vadinamoji "Fontanka". Tai buvo išdžiūvusi bala, užtektinai drėgna vieta, apaugusi tankiais krūmais ir medžiais. Prie jos, mano laikais, stovėjo jau supuvęs stulpas su rusišku užrašu: "Antis medžioti griežtai draudžiama". Ten gražiais šventadieniais išeidavo kauniečiai su vaikais pailsėti ir papramogauti. Dideliam kauniečių nepasitenkinimui "Fontanka" 1890 metais buvo aptverta aukšta tvora. Mat, toje vietoje rusų karinė vadovybė nutarė statyti didingą įgulos bažnyčią "Soborą". Soboras buvo statomas 5 metus. Jis buvo tikra kopija Kristaus Išganvtojo soboro Maskvoje.

Už soboro geležinkelio stoties link gatvės buvo gana retai užstatytos. Tai buvo atskiri namai su dideliais sklypais — sodais.

Sunki tais laikais buvo lietuvių — miesčionių materialinė būklė. Uždarbiai menki, darbą gauti buvo sunku, ypač pastovų su mėnesiniu atlyginimu. Prekyba buvo beveik išimtinai žydų rankose, o tarnybos — rusų.

Kaip bendra taisyklė, lietuviai turėjo tokį uždarbio šaltinį: kiemsargiai, vežikai, malkų plovėjai, lekajai, juodadarbiai. Moterys — tarnaitės, kurių padėtis buvo nepavydėtina: 3-4 rubliai mėnesinės algos už neribotą darbo valandų skaičių.

Sunkiausia su tarnyba arba koku nors inteligentiš-

kesniu darbu buvo gavusiems gimnazijos ar universiteto mokslą. Visose valstybinėse įstaigose jie buvo tiesiog nepageidaujami, bet jei su protekcija ir priimami, tai į pat žemiausias vietas. Tas pasidarė todėl, kad į valst. įstaigas plaukė tarnautojai iš Rusijos, nes čia jie gaudavo atskirą primokėjimą "už tarnybą pakraščiuose". Be to, jiems buvo žymiai trumpesnės pensijos ištarnavimo laikas.

Vietos įstaigų viršininkai iš savo vyriausybės turėjo aiškią instrukciją, kad čiagimiai, jei jie geri tarnautojai ir verti paaukštinimo, tai jie gali gauti tik tada, jei sutinka išsikelti Rusijos gilumon. Taip buvo Kauno valst. banke su mano broliu ir Simonaniu, abu su universiteto mokslu. Juos iškėlė į Rusiją, o čia tuo pat metu kėlė tarnyboje rusus, baigusius vos 4 klases.

Man bebūnant kariuomenėje 1906 m. rudenį, prieš paleidžiant atitarnavusius kareivius atsargon, buvo pasiūlyta rusams pasilikti tarnauti Kaune ir gubernijoje. Paskelbta sąrašas buvo išvardintos vietos: valst. įstaigų tarnautojų, policininkų, stražnių (kaimo policininkų), eigučių, sandėlininkų ir kitų.

Lietuvos rusinimas ėjo pilnu tempu. Tiesa, ir lietuviams buvo galima lengvai gauti tarnybą valdinėse įstaigose, jei jie... pereis į stačiatikių tikybą. Tai tokia buvo tuometinė valdžios politika.

Išimtį lietuviams Kaune sudarė 3 buvę tuomet fabrikai, kur darbininkais buvo daug lietuvių. Tik Tilmanso fabrike visi vyresnieji darbininkai, meisteriai ir kontoros tarnautojai buvo vokiečiai iš Vokietijos ir, kaip vėliau sužinota, daugiausia šnipai, net generalinio štabo karininkai.

Fabrikų darbininkai tuo met dirbo, kaip taisyklė, po 12 valandų per dieną, taip pat ir šeštadieniais.

Bene antrame mokyklos skyriuje būdamas, panorėjau eiti tarnauti mišioms. Išmokau ministrantūrą ir, tėvui pakalbėjus su šaričių bažnyčios zakristijonu, pradėjau tarnauti. Gerą porą metų ten paklapčiukavęs, panorėjau toje srityje pereiti "į aukštesnę klasę" — į naujai atremontuotą Katedrą. Tekdavo patarnauti ir vikarams, ir prelatams. Buvau visai tinkamas klapčiukas.

"Jei jūs matėte žmogų, lupantį medžio žievę, kad jis galėtų išmaitinti savo šeimą, to niekad neužmiršite", sako JAV naujasis valstybės sekretorius Christian A. Herter, kuris po karo, pamatęs skurdą Europoje, daug pagelbėjo Trumanui priimant Marshallo planą. Jis yra liberalas, Eisenhowerio labai mėgiamas ir būtų buvęs viceprezidentu vietoj Nixono, jei nebūtų gimęs Paryžiuje. Jis yra vedęs Standard Oil vieną ipėdinių. Nuotraukoje naujoji JAV užsienio politikos "komanda": Christian A. Herter su pasekretoriais C. D. Dillon, prityrusiu ekonomistu ir bankininku, ir R. D. Murphy, didelių "švelnių problemų" sprendimo specialistu, kuris 1942 m. paruošė sąjungininkų išlipimą Š. Afrikoje ir yra didelis arabų kraštų problemų žinovas.

Herteris "paveldėjo" 22,418 tarnautojų

22,418 tarnautojų, 1,200 pastatų dviejuose šimtuose pasaulio miestų ir 240 milijonų dolerių jiems išlaikyti — štai, ką gavo administruoti naujasis JAV valst. sekr. Christian Herter, kuris prieš 36 metus yra pasakęs: "Washingtonas yra nuobodų virtuvė, pilna tarakonų..."

Dulles ipėdinis yra 60-tas Amerikos valstybės sekretorius. Pirmasis buvo Robert R. Livingston 1781 m., kurio įstaiga Philadelphiaje buvo dviejuose kambariuose, jis turėjo tik vieną pavaduotoją ir tris tarnautojus. 1939 m. Cordell Hull, nors dar dalinosi su Karo ir Laivyno ministerija senais keturių aukštų namais per porą žingsnių nuo Baltųjų Rūmų, savo žinioje jau turėjo 5,444 tarnautojų, kurių 800 dirbo Washingtono.

Bet greit, kai Amerika tapo galingiausia pasaulio valstybe, ir valstybės departamentas norom nenorom turėjo praplėsti savo veiklą. Šiandien valstybės sekretorius duoda nurodymus 77 Amerikos ambasadoms, 3 pasiuntinybėms ir 200 mažesnės svarbos turinčioms įstaigoms užsienyje. Jis taip pat prižiūri "International Cooperation Administration" su 10,000 tarnautojų ir kontroliuoja "Information Agency", o per ją ir "Amerikos Balso" programą 45 kalbomis.

Pirmieji valstybės departamento rūmai Philadelphiaje 1781 m.

Christian Herter Washingtono savo žinioje turi tik 6,147 tarnautojus. Jo įstaiga yra septynių aukštų rūmuose prie Potomac upės, anksčiau priklausiusiuose armijai. Bet ir šie rūmai valstybės departamentui peranksti ir kitais metais bus keturis kartus didesni. Kongresas yra suteikęs 60 mil. dol. kreditų jų praplėtimui, kad visa Amerikos diplomatija galėtų tilpti po vienu stogu, kai šiaudien sostinėje yra išblaškyta 22 pastatuose.

Herteris paveldėjo statybą, kuri iš buvusių armijos štabo rūmų sukurs moderniškiausią šioj planetoj civilinę ministeriją. Tačiau žmogus, kuris paliko jam baigtą šį darbą, šimtus kartų buvo kaltinamas, kad pasaulį stumias į karą.

Dulles laikais valstybės departamente buvo padarytos dvi "revoliucijos".

Pradžioj departamente buvo dviejų kategorijų tarnautojai: karjeros tarnautojai "F.S.O." (Foreign Service Officers), sudarę departamento elitą, ir paprasti tarnautojai. Šiandien to skirtumo nebėra. Visi sudaro vieną grupę. Šios revoliucijos svarbiausias kaltininkas buvo Loy Henderson, departamento tvarkytojas, į diplomatinę tarnybą patekęs 1922 m. per mažąsias duris. Šiandien jis tvarko visą departamentą.

Kita revoliucija tai Dulles asmeninis nuopelnas. Anksčiau kiekviena įstaiga atskirai vesdavo savo užsienio politiką. Pamatęs, kad Marshallo plano administratorius Hoffman, nepasitaręs su juo, veikia, kad Stassenas savo iniciatyva patiekia įvairius projektus, kaip tai dėl nusiginklavimo zonos Europoje ir kt., Dulles įgyvendino tvarką, kad visos įstaigos, kurios šiek tiek turi reikalo su užsienio politika, veiktų per valstybės departamentą. Nes iki šiol Amerikos užsienio politikon, be valstybės departamento, kišosi dar Tautinė Saugumo Taryba, Central Intelligence Agency, vadovaujama buvusio valstybės sekretoriaus brolio Allen Dulles, gynybos, darbo, prekybos ir žemės ūkio departamentai, kurie siuntinėja misijas į įvairius kraštus, ir pagaliau net pats Kongresas.

Po Stasseno atsistatydinimo, užsienio reikalai buvo centralizuoti per valstybės departamentą ir nuo to momento Amerika teturėjo tik vieną politiką.

IR TAIP GYVENIME BŪNA

Vienas West Virginia gyventojas iš Nevada City pasiėmė Greyhound autobusa ir nuvyko į Kaliforniją darbo ieškoti. Tenai policija arešdavo už autobuso pavogimą.

Chicago gyventojas pastebėjo kažkokius keistus garsus, kada jo automobilis susitrenkia. Atvežus automobilį į garažą, tarp paskutinio rato ir spyruoklių mechanikas atrado įstrigusią katę. Kadangi jis pats negalėjo išlaisvinti, tai teko kviesti Anti-cruelty draugijos gelbėtojus, kurie po pusės valandos katę palaido.

Laiškas, adresuotas: "Vienam iš 19,000, JAV" buvo pristatytas Washington Post laikraščio redakto-

Vienas aktorius penkiom dešimtim...

(Atkelta iš 3 psl.)

Mums belieka režisores paduoti spektaklį vienaip ar kitaip priimti.

Nežiūrint ką tik paminėtos prielaidos (ar fakto?) bei kai kurių diskutuotinių sprendimų, Milžino Paunksmė buvo spektaklis, kėlęs viltį, taip dažnai slopinimą, jog iševijios teatro gyvenimas nėra vien sififiškas akmens ridenimas kalnan. Montrealio Lietuvių Dramos Teatras (teatro savoka šiuo metu Montrealiui labiau teisėta, negu kam kitam) sukūrė neeilinį spektaklį, vertą tikrųjų teatro specialistų kritiškos dėmės. Naudodamiesi tik žiūrovo privilegija, galime pastebėti Milžino Paunksmę, kaip ir Baltaragio Malūną buvus skoningos bei santūrios režisūros darbą. Spektaklio išorei būdingas tautumas tapo būdingas ir spektaklio vidui.

(Šioje vietoje norėtusi atskirai pasidžiaugti tais kolektyvo žmonėmis, kuriems teko taip vadinamos antraeilės rolės: Stanislovo Cioleko, Jono Tarnovskio, Liucijos, Siesčenec bei kalėjimo sargo. Juose spektaklio pasisiekimas glūdėjo ne mažiau kaip Sonkoje, Jogailoje, Olesnickyje ir švitrigailoje).

Montrealio Lietuvių Dramos Teatras Milžino Paunksmė neturėtų sulaukti ne retai pasikartojančios lietuviško spektaklio lemties: du, trys vaidinimai, o po jų — laikraščių iškarpos, prisiminimas ir archyvas. Milžino Paunksmė (ir bendrai Montrealis) turėtų būti matomi ir ne tūkstančius sielų priskaičiuojančiose kolonijose, kurios, pagaliau, žiūrovais gal ir nebūtų kažkiek mažiau gausios už didžiausių lietuviškų kapinių Jungtinėse Amerikos Valstybėse savininkę Chicago. Jeigu Montrealio kolektyvui, toliau gastroliuojant su Balio Sruogos trilogija, pavyktų giliau jausti didišką veikalo atmosferon, jo laimėjimas taptų dar reikšmingesnis, dar labiau džiuginantis.

Turbūt kiekvienam kolektyvui, priejusiame iki Sruogos kiltų klausimas "kas toliau?". Prieš tokį klausimą tikriausiai stovi ir Montrealis. Į jį atsakyti jįsai privalo pats. Tik, bai-

riui. Jis yra vienintelis vyras, per klaidą įtrauktas į 19,000 JAV žymiųjų moterų sąrašą, kuris paskelbtas knygoje "Who's Who of American Women".

Vienas pietinės Afrikos misijonierius nuosavu lėktuvu išskraidė virš 250,000 mylių ir jokios nelaimės neturėjo. Atostogų metu, plaudamas lėktuvo sparnus, paslydo nuo kopėčių ir nusilaužė koją.

San Francisco priemiestyje buvo rengiamasi atidaryti naują viešąją biblioteką. Dar prieš atidarymą vagys išsukinėjo elektros lemputes ir iškasė medelius. Viršininkas norėjo sužinoti iš tarnautojų, kodėl tie nepadedą užrašo, jog vogti draudžiama. Tačiau pasirodė, kad vagys net ir užrašą nusinėšė.

Viename Colorado miestelyje budis policininkas atrado neužrakintas krautuvės duris. Iškviestas savininkas patikrino krautuvę ir atradęs, kad nieko netrūksta, užrakino. Vos grįžęs į namus turėjo važiuoti atgal, nes pasirodė, jis krautuvėje užrakino policininką.

giant šias išpūdines mintis, norisi užrašyti dar kelias pastraipas.

Atrodo, jog visas mūsų kultūrinis gyvenimas, neįskiriant nė teatrinio segmento, stokoja ryškesnės diferenciacijos. Paralelizmas mūsų kultūrinuose siekiuose bei darbuose yra akivaizdus. Iki šiol neturime nė vienos pulsuojančios teatro trupės su savitu, išskiriančiu veidu. Visi scenos kolektyvai tenkinasi daugiau atsiktikiniu repertuaru. Veikalai, kurie dažniausiai išvedami scenon, atliepia žiūrovo sentimentų viskam (tas viskas net nebūtinai sava), kas buvo ir vyko Tenai. Žiūrovui faktiškai net neduoda progos pasirinkti: jis maitinamas sukramtytais kėsniais ir išbandytu būdu: sentimentu slopinant kritiškumą bei laiko dvasią. Ir darosi gūždiai juokinga, kada tokioje padėtyje šnekama apie savos dramaturgijos tariamą neturtą.

Montrealio Lietuvių Dramos Teatras (bent šiuo metu) tėra vienintelis sambūris su užsimezgančiais savito veido bruožais. Montrealis, turbūt, galėtų būti toji iševio sceninio meno platforma, kuri padėtų egzistuoti mūsų dienų dramaturgijai, kuri įteisintų naują mūsų dramaturgų kartą: ir šķemą, ir Landsbergį, ir Ostrauską, ir dar, galbūt, vieną ar kitą.

Montrealis, atsišliejęs savos dramaturgijos pagrindą, galėtų būti ir eksperimentinio teatro darbininkas. Eksperimentinė trupė teigiamai atsilieptų ir į kūrybą mūsų dramaturgų, per dažnai privalančių sutikti tik beveik su viena veikalo išvedimo į sceną galimybe — konkursu.

Montrealio Lietuvių Teatras turi pakankamai duomenų papildinti visą mūsų teatrinę kūrybą. Jis jau yra atnešęs daug gyvasties, prasmės ir rezultatų. Jeigu šiuo kolektyvu netikėtume, būtų tuščia iš jo vis daugiau ir daugiau reikalauti.

Jeigu juo netikėtume, nebūtų buvę tikslu šių eilučių pradžioje kalbėti ir apie aną liuksusą.

BOSTON

• Vytautas Dūba, atlikęs karo tarnybą Worms (prie Reino), Vokietijoje, grįžo atgal pas tėvelius į South Bostoną. Būdamas talentingas meno šakoje, šį rudenį pradės studijas Boston University, School of Fine and Applied Arts.

• Bostono latvių studentų skyrius šio mėn. 10 d. surengė tradicinį lietuvių-latvių studentų vakarą. Pradėta vaišėmis, po kurių sekė įdomi programa, trumpas šeiminių sveikinimo žodis, o vėliau susipažinimo šokiai.

• Daug bostoniškų įsigijo nuosavas vilas puikiame Cape Cod pusiasalyje. Tai ideali vieta rengti suvažiavimus ar šiaip saulutėje ir baltame smėlyje atostogas praleisti. Vanduo šioje Atlanto pakrantėje visada šiltas dėl praeinančios Golfo srovės, todėl ir sutraukia daug turistų.

Lietuviškosios vasarvietės atsidarys gegužės mėnesio antroje pusėje. Jau laikas būtų svečiams, iš kitų lietuvių kolonijų, atlikti rezervacijas.

Rom. Bričkus

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti ir paragink užsiprenumeruoti

J. CIJUNSKAS

LAIKRODININKAS

Taiso ir parduoda laikrodžius, apyrankes ir kitas brangenybes. Sąžiningas ir garantuotas darbas prieinamomis kainomis.

753 E. 118 St.
Cleveland 8, Ohio
Telef.: LI 1-5466

East Ohio Gas Co. Clevelando miesto centre pasistatė 21 aukšto modernius namus. Į juos jau sukelta tos bendrovės įstaigos. Jos užima eilę aukštų, bet didžiulio namo didelė dalis išnuomojama kitoms įstaigoms.

Balandžio 20 d. namai ir visi įrengimai buvo parodyti Clevelando laikraštiniams, radijo ir televizijos atstovams. Į namų apžiūrėjimą buvo pakviestas ir Dirvos redaktorius.

Po namų apžiūrėjimo visiems dalyviams, dalyvaujant East Ohio Gas Co. vadovybei, buvo surengtas šaunus priėmimas.

Dailininkas V. Vizgirda su savo kūrniais dalyvauja Bostono penkių įvairių tautybių dailininkų parodoje. Nuotraukoje dailininkas V. Vizgirda darbo metu.

Jų nuotyčiai dar nesibaigė...

Madride radau pavojingiausią Europoj žmogų...

Pradėdame spausdinti prancūzų laikraštiniuko Francois Brigneau reportažą apie žmones, kurių vardai savu metu buvo linksniojami pasaulio spaudos pirmuosiuose puslapiuose, kurių nuotykingi veiksmai dar taip neseniai, prieš keliolika metų, viena ar kita kryptimi lėmė valstybių istorijas. Kaip šiandien gyvena ir ką veikia buvęs SS pulkininkas Skorzeny, belgų reksistų vadas Degrelle, paskutinysis korsaras princas Borghese, Kravčenko, MacArthur, Glubb Paša?...

Reportažas pradėdame istorija žmogaus, kuris turėjo tik keturias minutes Mussoliniui išlaisvinti. "Aš tamstai paveidau išgelbėti mano draugą... rizikuok, nevenk jokių kliūčių", — 1943 m. rugpiūčio mėnesį pasakė jam Hitleris "Vilko apkasuose", Rytprūsiose.

Silpnai apšviesto koridoriaus gale buvo durys. Numeris atitiko tą, kuris man buvo duotas, — pradėdau savo pasakojimą Francois Brigneau. — Tai čia...

Buvo be dviejų minučių keturios, o lygiai ketvirtą jis turėjo susitikti su žmogumi, kuris išlaisvino Mus solinį iš Gran Sasso, kuris pagrobė adm. Horthy sūnų, su k liudydamas Vengrijai pereiti į sovietų pusę, kuris suardė amerikiečių ofenzivą Ardenuose, kuriam Hitleris, prieš nusižudydamas, pasakė: "Tamtos žygiai man buvo vienintelės prošvaistės šiomis dienomis". Su tuo, kurį amerikiečių prokuroras Dachau teisme pavadino pavojingiausiu Europos žmogumi, kaltau dėl karo užtesimo".

Durys atsidarė, ir pasirodė jauna, graži moteris.

— Prašau užteiti. Ponas Skorzeny tamstą tuojau priims.

Tie žodžiai nuvylė laikraštiniuką. Jis buvo tikėjęs, kad tą žmogų sutikti nebus lengva, o čia sekretorė kalbėjo, lyg tas susitikimas turėtų būti eilinių prekybos reikalų aptarimas.

Nusišvylė jis jau pirmomis dienomis Madride, kur buvo atvykęs Skorzeny ieškoti.

Čia jis sužinojo, kad Skorzeny 1950 metais amerikiečiams buvo pasiūlęs organizuoti slapta vokiečių armiją iš pusės milijono vyrų, kuri būtų panaudota prieš komunistus.

Tuo metu ateitį drumstė Korejos įvykiai. Amerikiečiai laukė staigaus rusų puolimo Europoje. Ką jie galėjo pastatyti prieš rusus? Nieko. Anglai visad vengė pirmieji eiti ugnį. Prancūzija buvo per daug įklimpusi Indokinijoje. Vokietija dar neatsistojusi po paklūpymo.

Tada Skorzeny pasakė amerikiečiams: "Belaisvių stovyklose ir miestų griuvėsiuose yra dar 300,000 jaunų vyrų. Pervežkite juos Ispanijon. Apgrinkiuokime, maitinkime ir apmokykime. Invazijos atveju jie sudarys kumštį, kuris pastos kelią rusams". Nėra abejonės, kad Skorzeny, pavojingų uždavinių specialistas, tą planą būtų sugebėjęs įvykdyti.

— Ką galvojo amerikiečiai?

— Pentagone buvo karšta, — aiškino ispanai "specialistai", žiną užkulisius. — Pagaliau ir Ispanijai...

— Nesurado žmonių?

— Jų buvo užtenkamai. Vokietijoje viešpatavo skurdas, stovyklose nevilts, ir visur tokia komunizmo baimė, kad kandidatų būtų surasta dvigubai. Bet Amerika norėjo, kad iniciatyvos imtųsi Ispanija. Ispanai, ir taip turėdami nemalonių su "civilizuotom tautom", vengė naujų priekaištų. Jie aiškino, kad amerikiečiai esą pakankamai autoritetingi, idant Vakarai pripažintų vokiečių kariuomenės Is-

panijoje organizavimo reikalingumą.

Istorijon įsivėlė politikai. Amerikiečiai neparodė reikiamo ryžtingumo. Bijota protestų iš Paryžiaus, Londono, Romos. Taip pat buvo pasipriešinta pačios Vokietijoj: pastačius tų dalių prieky SS karininką, ar nebūtų griauinama tai, ką Amerika propagavo penkerius metus?

Kai 1951 m. pavojus jau atrodė nutolęs, amerikiečių misija, vedusi derybas su Skorzeniu, išvyko iš Ispanijos. Otto Skorzeny pasilikęs Madride, ir daugelis ispanų mano, kad jo vaidmuo nesąsurištas vien tik su vokiečių prekybos firmų atstovavimu.

Bet štai jis pats. Milžiniško ūgio vyras, mažiausiai 6 pėdų, sverias 210 svarų.

— Priimu tamstą, tik mano pažįstamo rekomenduotas. Tamsta žinai, kad prancūzų spauda mano adresu elgėsi labai negarbingai. Aš esu karys, o ne nusikaltėlis. Prancūzų laikraščiai savo laiku rašė, kad aš pusryčiams valgęs žydų vaikus. Ar tai garbinga? Galim būti priešai, bet nereikia taukšti kvailysčių. Anglai man buvo irgi priešai, bet jie taip nesielgė. Jie moka pagerbti ir priešą.

Skorzenio užuomina lietė kelias anglų išleistas studijas apie jį. 1954 m. Londone pasirodžiusioje knygoje "Commando extraordinary" autorius Charles Foley pasakoja, kokia buvo jaunų anglų karininkų reakcija, kai plk. Skorzeny po karo buvo suimtas ir apkaltintas nebūtais dalykais. Tarp kaltinimų buvo minima, kad jis bandęs nužudyti Eisenhowerį.

"Juo labiau mes galvojame apie jo areštą", kalbėjo jie, "juo labiau prisimename veiklą anglų komandos, kuri Afrikoje bandė pagrobti Rommelį. Mes kreipėmės laišku į Eisenhowerį rašydami, kad, jei Skorzeny, kaip komandos vadas, už tai turės būti baudžiamas, tai lygiai areštuotini ir baustini esame ir mes".

Bet anglai ne vien tik laiškus rašė. Jie įsikišo į bylą, kai Skorzeny buvo teisiamas 1947 metais. Jis buvo kaltinamas Raud. Kryžiaus siuntinių vogimu,

OTTO SKORZENY

šimtų amerikiečių belaisvių kankinimu ir sušaudymu. Tie kaltinimai, patiekti amerikiečių prokuroro plk. Rosenfeld, vėliau buvo paneigti. Liko vienas: Ardenų mūšio metu Skorzeny vadovavo "Greif" operacijai, ir jo vadovaujama grupė, apsirėngusi amerikiečių uniformomis, be akcento kalbėdama amerikietiskai ir kramtydama gumą, įsimašė amerikiečių kariuomenės, besitraukiančion nuo von Rundstedto. Jai buvo pavesta naikinti telefono laidus, keisti kelių rodykles, sprogdinti ginklų ir benzino sandėlius ir visur kelti betvarę.

Rundstedto ofenzivai nepasisekus, "Greif" planas nebuvo pilnai įvykdytas. Tačiau keletas "džypų" su "netikrais amerikiečiais" prasiveržė pro linijas ir sukelė tokį chaosą, jog kyla klausimas, kaip visa būtų pasibaigę, jei tas planas būtų buvęs įgyvendintas.

Skorzeny buvo kaltinamas sulaužęs Hagos 1907 m. nuostatus, draudžiančius dėvėti prieš uniformą. Teisme dėl to buvo labai daug ginčijamasi. Skorzeny citavo faktus:

— Šioje srityje nugalėtojai pralenkė nugalėtuosius.

"Greif" operacijos idėja Hitleriui kilo tada, kai jis sužinojo, kad amerikiečiai, persirengę vokiečių uniformomis, įžengė į Aix-la-Chapelle. Ir tai ne vienintelis atvejis. Anglų karininkai, persirengę vokiečiais, buvo sugauti Vengrijoje. Lenkų patriotas Bor-Komorovskis

— Jūsų pavadė? — klausė plk. Robert Durst, Skorzeny gynėjas.

— Yeo Thomas.

— Ką veikėte karo metu?

— Priklausiau anglų slap-tajai žvalgybai.

— Kokia buvo jūsų misija?

Buvęs SS pulkininkas Otto Skorzeny

pradėjo Varšuvos sukilimą, persirengęs vokiečių uniforma. Amerikiečiai tiltą prie Sarrelouis peržengė vokiečių tanke.

Šis argumentas iš devynių amerikiečių pulkininkų sudaryto tribunolo neįtikinno. Tada pasirodė žmogus karališkosios anglų aviacijos uniformoje. Liudininku jį iškviatė Skorzeny gynėjas, bet pats Skorzeny skeptiškai galvojo, ar anglų karininkas sugebės ką nors pasakyti SS karininkui pateisinti.

— Jūsų pavadė? — klausė plk. Robert Durst, Skorzeny gynėjas.

— Yeo Thomas.

— Ką veikėte karo metu?

— Priklausiau anglų slap-tajai žvalgybai.

— Kokia buvo jūsų misija?

— Organizavau ginklų tiekimą lėktuvais į Prancūziją.

— Jūsų slapyvardis?

— Baltasis Triušis.

Skorzeny pašoko. Baltasis Triušis! Tai vienas didžiausių herojų anglų žvalgyboje, Gestapo areštuotas ir deportuotas į Buchenwaldą, iš kur jis 1944 m. pabėgo, savo vietoje palikdamas lavoną. Sąjungininkams išsilaipinus Europoje, Baltasis Triušis prasiveržė į niekeno žemę ir, vos užsidėjęs uniformą, grįžo atgal į frontą. Buchenwaldo karo nusikaltėlių byloje jo parodymas pakorė 22 buvusius stovyklos sargybinius.

"Ko jis nori iš manęs?"

— galvojo Skorzeny.

Kitame numery: "Baltasis Triušis išgelbėjo Skorzeny".

Šių dienų pasaka - urano karštinė

Kaip neturtingas geologas Franc Joubin ir Lietuvoje gimęs Joe Hirshhorn per naktį tapo Kanados urano karaliais...

Dar visai neseniai buvo...

...neturtingas geologas, kuriam prieš šešerius metus visi investicijų biurai užtrenkė duris, paprašius 30,000 dolerių. Jo pavardė: Franc Renault Joubin.

...laukinis žemės plotas Ontario provincijoje, kuris žemėlapiuose būdavo žymimas Blind River District vardu, ir kuriame dar prieš penkerius metus tebešimininkavo lokiai.

...vienas punktas toje dykumoje, kurį prieš ketvertą metų matininkai pradėjo matuoti ir įtraukti į žemėlapius.

Tas punktas yra Elliot Lake. Miestas, kupinas energijos, su bažnyčiomis, mokyklomis, bankais, didžiulėmis krautuvėmis, gražiais vienos šeimos namais. Jo gyventojų skaičius šią dieną siekia 25,000.

Blind River sritis, Algo-

mo baseinas, šiandien yra turtingiausias pasauly urano rezervas su vienuolika kasyklų, kurių mažiausioji, Pronto Mine, vis dar tebėra didžiausioji urano kasykla už Kanados ribų. Paskutiniaisiais duomenimis, Kanados urano kasyklos praeitais metais davė 13,537 tonų urano rūdos — dvigubai daugiau, nei 1957 metais. Skaičiuojant pasaulio rinkos kaina — vidutiniškai po \$10.13 už svarą, — metinė produkcija siekia beveik 275 mil. dol. Šią produkciją viršija tik JAV urano kasyklos, praeitais metais davusios 15,000 tonų urano rūdos. Ir didžioji Kanados produkcijos dalis yra iš 590 kv. km. dydžio Algomo baseino, kurio ištekliai, kaip skaičiuojama, esą 10 kartų didesni už visus JAV urano išteklis.

prisiminti, o Franc Joubin turi galvoje per daug ateities planų, kad apie praeitį galvotų.

Istorija prasidėjo 1949 m. gegužės mėnesį. Lėtai šilo šiaurinio Ontario dirvožemis. Lėdas Hurono ežere jau buvo ištirpęs. Pievoje aplinkui Sault Ste-Marie pamažu pradėjo kaltis žolė. Vienoje biržėje į šiaurę nuo

prisiminti, o Franc Joubin turi galvoje per daug ateities planų, kad apie praeitį galvotų.

Istorija prasidėjo 1949 m. gegužės mėnesį. Lėtai šilo šiaurinio Ontario dirvožemis. Lėdas Hurono ežere jau buvo ištirpęs. Pievoje aplinkui Sault Ste-Marie pamažu pradėjo kaltis žolė. Vienoje biržėje į šiaurę nuo

Sault Ste-Marie stovėjo vieniša palapinė. Į ją grįžo žmogus, pavargęs ir sušilęs nuo nevaisingo rūdos ieškojimo. Jis numetė šalin kaplį ir tuščią maišą ir jau buvo besiruošias gulti. Bet, jam dar nespėjus nusauti batų, palapinės angą praskleidė ir joje pasirodė svetimas žmogus.

— Labas vakaras, — pasakė svetimas. — Aš vadinuosi Karl Gunterman.

— Labas. Aš esu Franc Joubin, — atsakė palapinės savininkas.

— Tamsta esi geologas?

— Taip.

Svetimasis kalbėjo angliškai su stipriu vokišku akcentu. Buvo aišku, kad jis gimęs ne Kanadoje. Tai, ką jis pasakojo, atrodė keičiausia istorija, kurią geologas Franc Joubin, didžiąją savo gyvenimo dalį praleidęs svetimuose kraštuose ir pripratęs prie nuotykių, išgirdo.

Karl Gunterman ir jo draugas Aime Breton, viešbučio savininkas iš Sault Ste. Marie, žinojo, kad šioje apylinkėje turį būti urano rezervai. Kanadietis pasiuntė vokiečių, kad tas prikalbėtų geologą įsijungti į bendrus ieškojimus.

Joubin tarėsi sapnuojas. Jau seniai jis jautė, kad šiaurinėje Ontario dalyje, galbūt Algomo srityje, po neįžengiamais laukiniais krūmais, turį slėpti urano ištekliai. Tačiau, nepaisant ilgų ieškojimų, jam nepasisekė užtekti brangiosios rūdos pėdsakų. O štai du specialistai teigia, kad jie žina, kur tie ištekliai esą.

— Kaip tą uraną radote?

— paklausė Joubin.

— Mes jo dar neradome,

— atsakė svetimas.

— Ne?

— Bet mes turime išeities tašką.

Išeities taškas, kurį Breton ir Gunterman turėjo, buvo kumščio didumo akmuo, gulįs Sault Ste-Marie mineralų registracijos įstaigoje.

Su Geigerio aparatu įstaigoje

Aime Breton vieną dieną ėjo per registracijos įstaigą, Geigerio aparatu nešinas. Juokaudamas jis tikri- no akmenu pavyzdžius. Stai ga aparatas pradėjo žirzti. Breton žinojo palietęs radio-aktyvią medžiagą. Atsargiai, kas nepažadintų kieno nors įtarimo, paėmė akmenį rankon ir apžiūrėjo. Jame buvo įrašas: LONG.

(Bus daugiau)

Gavome 302 naujus skaitytojus
Dar būtinai reikia 198

Daug kas mums rašo, kad Dirva pastaraisiais metais labai toli pažengė ir pralenkė kitus lietuviškus laikraščius.

Žinoma, tokius atsiliepimus malonu skaityti leidėjams ir redaktoriams, bet reikia ir rūpintis, kad dar daugiau būtų padaryta. O be naujų skaitytojų sutelkimo tai nepadarysi. Tat ateikit mums į talką, nes vieni nepajėgiame šios kliūtis nugalėti.

Jei tik išgalit, užsakykit Dirvą savo artimiesiems kaip šventinę, vardadienio ar gimtadienio dovaną. O jei turit kaimynų, kurie dar Dirvos neskaito, bet skaityti galėtų, atsiųskit mums jų adresus. Jiems Dirvą pasiūsim susipažinti. Tegul patys įsitikina ir apsisprendžia, ar galės ateity be Dirvos išsiversti. 500 naujų skaitytojų vajų vykdydami Dirvą metams duodame už \$6.00.

Siųsdami naujo ar rekomenduojamo skaitytojo adresą naudokitės šia atkarpa, ją atitinkamai užpildę:

Užsakau
Rekomenduoju Dirvą siųsti

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

Už naują prenumeratorių siunčiu \$.....

(Mano adresas)

Vasario 16 Gimnazijoje po spektaklio "Gyvenimas ne knyga", vyr. mkt. S. Antanaitis (dešinėje) sveikina vaidintojus: Br. Čepulevičią, R. Kiulkaitytę ir J. Naujo-ką. Jų tarpe, antras iš kairės, režisierius ir dekoracijų ruošėjas mkt. dail. A. Krivickas.

IŠLEISKIME KUN. ANTANO MILUKO MONOGRAFIJĄ

Prieš 16 metų Amerikoje mirė didelis lietuvių švietėjas, kultūrininkas-visuomenininkas kun. Antanas Milukas. Visi, kurie yra susipažinę su jo veikla, tvirtina, kad tai didelio masto nusipelnusi tautai asmenybė, lygintina su dr. J. Basanavičium, dr. V. Kudirka, kan. Tumu-Vaižgantu, ar prel. Jakštu-Dambrausku.

Deja, kun. A. Miluko gyvenimo bei veiklos nuopelnai, vos 16 metų po jo mirties, paskandinti užuomaršos gėlmėse. Laikas prisiminti jį ir jo nuopelnus Lietuvai; ypač Amerikos lietuviams svarbu jį iškelti, įvertinti ir perteikti ateinančioms kartoms.

Po kun. A. Miluko mirties "Kunigų Vienybės Biuletenis" 1943 m. kovo-balandžio mėn. nr. rašė:

"... Kun. A. Miluko nuopelnai lietuviškai-krikščioniškai kultūrai ypatingai dideli. Jau 1894 m. jis su kun. Abromaičiu įkūrė "Garsą Amerikos Lietuvių". Jis prisidėjo prie didelių Basanavičiaus, Bielino, Tumo-Vaižganto darbų. Rašė į "Varpą", "Ūkininką"; dar 1894 m. išleido 10,200 egz. "Lengvo būdo per save išmokyti rašyti". Jis rašė net į angliškąsias laikraščius, keldamas Lietuvos vardą ir kančias, net išleisdamas knygele apie lenkų terorizmo mokslinius: "The Little Martyrs of Vilnius". Suorganizavo "American Relief for Lithuanian War Sufferers" ir "Relief for the Little Martyrs of Vilnius". Milukas buvo suėjęs į ryšį net su prez. Wilsonu ir davęs jam gerų sugestijų Lietuvos reikalui. Žinantieji skelbia, kad Amerikoje nebuvo lietuvių, kuris spaudos srityje būtų pralenkęs Miluką. Velionio darbai šioje srityje lyginami su vysk. Valančiaus nuopelnais".

Kun. A. Milukas Lietuvos reikalais kreipėsi ir į Jo Šventenybę — Popiežių Pijų X; 1905 m. Milukas pasiuntė prašymą minėtam šv. Tėvui, maldaudamas paskirti Seinų vyskupui kurį nors lietuvių dvasiškį.

Kaune išeinančiame žurnale "Tiesos Kelias" 1934 m. kun. dr. J. Navickas, Marianopolio Kolegijos Rektorius, kun. A. Miluko nuopelnus apibūdino šiais žodžiais:

"... Knygų leidime kun. A. Milukui lygaus nebuvo ir nėra. Jo nuopelnus teviršija tik tai Kauno šv. Kazimiero draugija, bet ši yra daugelio žmonių bendrovė. Kun. A. Miluko bendrovė buvo jis pats; kiek jam vienam pasisekė išgauti knygų lei-

dimui lėšų, tiek jis jų ir turėjo. Yra apskaičiuojama, kad kun. Miluko ilgametis knygų leidimo biudžetas turėjo lietuviškais pinigais skaičiuojant, daugiau vieno milijono litų. Svarbu tai, kad tas visas kapitalas buvo paties kun. A. Miluko surinktas. Visa mūsų gaušioji tikybinė, tautinė ir mokslinė literatūra, vyskui Valančiui mirus, iki spaudos atgavimo laikų, buvo kun. Miluko darbo kūriny. Žinoma, toksi milžiniškas darbas buvo reikalingas didelio būrio darbininkų, bet to viso darbo smegenys ir širdis buvo kun. A. Milukas. Tie šimtai tūkstančių išleistų knygų yra jo asmens indėlis į lietuvių tautos kultūrą..."

Pagaliau, šio milžino gyvenimo ir darbų studiją jau parašyta. Žurnalistas Vladas Mingėla, dar Lietuvoje gyvendamas, domėjosi kun. Miluko veikla, o po karo, atvykęs į Ameriką, kun. Miluko neberadęs gyvo, pasiūlyo parašyti velionio monografiją, kurioje būtų įamžinti to didžiojo lietuvių nuveikti darbai ir nuopelnai. Savo pažadą jis įvykdė.

Nors kun. A. Milukas pats vienas sugebėjo išleisti per 180 knygų, bet jam skirtas vieno leidinio išleidimui tenka šauktis į šią Amerikos lietuvių pagalbą. Kun. A. Miluko monografijai išleisti rūpinasi šie komitetai:

Garbės Komitetą sudaro: Prel. Jonas Ambotas; Juozas J. Bachunas; prel. Jo-

nas Balkūnas; Dr. Adolfas Damušis; prel. Pranciškus M. Juras; prel. L. J. Mendelis; Anthony J. Rudis; prel. Konstantas Vasys.

Darbo Komitetas: Tėvas dr. Tomas Žiūraitis, O. P. — pirmininkas; prof. dr. Justinas Pikūnas — vicepirmininkas; inž. Vytautas Kutkus — sekretorius; Liėja Mingėlienė — kasininkė; rašytoja Alė Rūta — išdo globėja; Matas A. Milukas — išdo globėjas; žurn. Vladas Mingėla — reikalų vedėjas.

Abu komitetai, visuomenei padedant, pasiryžo kun. A. Miluko monografiją išleisti. Visuomenės prašome šį darbą aukomis paremti.

Paaukoję 5 dol. dar prieš knygos išleidimą, gaus tą knygą kietais viršeliais ir vadinsis prenumeratoriais; paaukoję 10 dol. ar daugiau vadinsis rėmėjais; paaukoję iš anksto 100 dol. ar daugiau — mecenatais, o paaukoję kelis šimtus — garbės mecenatais.

Mecenatų, rėmėjų ir prenumeratorių pavardės bus atspausdintos knygoje, o garbės mecenatų — atspausdinti ir atvaizdai.

Aukus ir prenumeras malonėkite siųsti šiuo adresu:

L. Mingėlienė, 153 E. Parkhurst Pl., Detroit 3, Mich. (tel. TO 7-0153). "The Detroit Bank" yra užvesta taupymo sąskaita Nr. JR — N 58389.

Kun. A. Miluko monografijai išleisti komitetas

SKUBIAI PAINFORMUOKIT APIE INFORMACIJOS ŽINYBĄ!

Balandžio 20 d. Draugo vedamajame straipsnyje yra parašyta, kad:

- 1) Lietuvių Bendruomenės centro valdyba įkūrė Informacijos žinybą;
- 2) Informacijos žinyba esanti "lyg ir atskira institucija";
- 3) Informacijos žinybos "tikslai išeina iš bendrojo lietuviškųjų reikalų sprendimo";
- 4) Informacijos žinybai vadovauti esąs pakviestas "prof. G. Galva, toje srityje turintis nemažą patirtį";
- 5) Informacijos žinybos sudėtyje "randame žinomus Bendruomenės darbuotojų vardus, kaip kun. dr. A. Jušką, J. Jasaitį, T. Antanaitį ir kt.";
- 6) Informacijos žinyba "jau yra nubrėžusi veiklos gaires, apimančias spaudos, radijo, lietuviškos ideologijos, paskaitininkų organiza-

vimo, medžiagos telkimo ir būtinųjų leidinių sritį";

7) "Lietuvių tinkamesnis įjungimas į bendrą kultūrinį ir tautinį darbą yra vienas iš pagrindinių šios žinybos uždavinių";

8) "Žinybos uždavinių eilėn reikia įjungti taip pat ir lietuviškų reikalų statymą pirmojon vieton prieš asmeninius ir grupinius interesus".

Skubiai reikia iš kur nors informacijos, kuri padėtų suprasti, ką visa tai reiškia.

Būtent, kodėl pavadinimas — Informacijos žinyba, o uždaviniai — organizuoti, sistematizuoti, indoktrinuoti, tik ne informuoti?

Kodėl tokiems uždaviniams reikalinga "lyg ir atskira institucija", o negera yra tiems tikslams išrinkta pati CV ir kraštų valdybos?

Kur tos žinybos tikslai eina, jeigu jie išeina iš lietuviškų reikalų sprendimo?

Kokiame universitete ir kokio dalyko yra ar yra buvęs p. G. Galva profesorius, ir kur gi jis bus įgijęs tą laipsnį su patirtimi informacijos srityje?

Kokių sričių specialistai-informatoriai yra kiti pamėnėti žinybos bendradarbiai?

Ar žinyba informuos spaudą, radiją, paskaitinink-

Visuomenė remia skautus

Skautų rėmėjų valdyba (J. Drukteinienė, V. Kazlauskienė ir V. Mackevičius) norėdami sukelti skautų-čių veiklą reikalingų lėšų, balandžio 4 d. suruošė pasilinksminimą. Meninė dalį išpildė skautės. Būfetu maisto produktus suaukojo skautų-čių rėmėjos. Publikai gausiai atsilankius, turėta virš \$200 pelno.

Laukiama atvykstant muz. Broniaus Jonušo

Vasario pradžioje mirus Bendruomenės choro dirigentui M. Leškiui, choras paliko be patyrusio vadovo. Susirūpinusi bendruomenės valdyba pradėjo dairytis naujo dirigento. Pavyko valdybai užmegzti ryšį su muziku Br. Jonušu, kuris tam tikromis sąlygomis sutiko iš Chicagos į Omahą keltis. Dėl sąlygų susitarus, muz. B. Jonušas pažadėjo šio mėnesio pabaigoje persikelti į Omahą ir perimti Bendruomenės choro dirigento pareigas.

Reikia pasidžiaugti, kad bendruomenės valdybos užsimojimą — iškviesti profesionalą dirigentą — Omahos lietuviškoji visuomenė remia ne tik palankiu pritrimu, bet ir piniginiiais įsipareigojimais.

Jaunimo linksmavakaris

Prieš ketelį savaitę Bendruomenės valdyba buvo sukvietusi lietuviškų organizacijų atstovus pasitarimui high school'es lankančio jaunimo reikalui. Konstatuota, kad šis jaunimas, neturėdamas jokių lietuviškų reikalų tolsta. Tam procesui sulaukyti sudaryta Jauni-

kus net ir apie "lietuviškos ideologijos" turinį?

Ar žinyba tik informuos, kaip lietuviams tinkamiau įsijungti į "kultūrinį ir tautinį darbą", ar pati visus įjungs?

Kaip ta žinyba tvarkys lietuvių, kad jie lietuviškus interesus statytų aukščiau už asmeninius ar grupinius?

Ir iš viso — ar ta institucija bus irgi tokia tuščiažodžiautoja, kaip ir jos propagatorius (Pr. Gr.) Drauge, kuris "šviečia", pavyzdžiui, štai kokiais aiškinimais:

"... sustiprinta ir subendrinta lietuviškoji informacija kaip tik ir turi pastoti kelią toms užmačioms, kurios mūsų pačių silpnębę mėgina pajungti savo tarnybai".

Isidė mēkim: užmačios mėgina pajungti silpnębę, o informacija pastos joms kelią!

Arba: "Darba išplėtus, jiras būdu ir priemonių savo uždavinius išplėsti"; "Šion tarnybon reikia įjungti stipriasis mūsų jėgas, pakviesti visuomenę talkon ir sutelktomis gretomis siekti tų bendrųjų tikslų, kurie turi rūpėti kiekvienam lietuviui".

Atrodo, lyg būtų bendruomenė iš naujo organizuojama, ar koks naujas, šį kartą tikrai vyriausias, vlikas kuriamas, — ar ne?

— vr.

OMAHOS LIETUVIŲ ŽINIOS

nimo komisija (J. Navakas, A. Totilas ir D. Kriaučeliūnaitė), kuri jau darbą pradėjo.

Komisija nutarė patraukliomis priemonėmis burti jaunimą draugėn ir skiepti jame lietuviškumo dvasią. Ruošti linksmavakarius, kai oras atšils — išvykas į gamtą, o šių pramogų fone įterpti trumpą paskaitėlę ar pasikalbėjimą iš Lietuvos istorijos, geografijos ir kitų sričių.

Balandžio 18 įvyko pirmasis linksmavakaris, kuriame buvo įterpta trumpa J. Cicėno paskaitėlė apie lietuvių kalbą. Toliau J. Navakas, pagal žinomą televizijos programą "\$64,000 questions", pravedė konkursą iš Lietuvos istorijos ir geografijos. Konkursą ir atitinkamas dovanas laimėjo Ringaudas ir Algimantas Povilaičiai. D. Kriaučeliūnaitė pajvairino jaunimo šokius, sugrupuodama šokančiuosius rateliais, poromis ir pan.

Reikia tikėtis, kad Jaunimo komisijos taktika — eiti į jaunimą per pramogą — duos gerų davinų.

Išrinko naują valdybą.

Scenos meno mėgėjų sambūris "Šiaurės Pašvaistė" balandžio 19 d. turėjo metinį susirinkimą, kuriame buvo apžvelgti praėjusiais metais nuveikti darbai, priimta piniginė apyskaita ir išrinkta nauja valdyba: Pr. Kvedaras, Pr. Kovas, O. Kudirkienė, V. Mackevičius ir J. Naikelis. Kontrolės komisija: R. Drukteinis, St. Radžiūnas ir V. Buškevičius.

Susirinkimas nutarė pasiųsti sveikinimą Los Angeles gyvenančiam rež. G. Veličkai, kuris virš 3 metų yra

Omahoje gyvenęs ir su šiuo vaidintojų sambūriu visą eilę scenos veiklų pastatęs. Vaidintojai ypač dėkingi rež. G. Veličkai už scenos veiklą "Dr. V. Kudirka", kurį pastatyti praėjusiais metais jis vyko į Omahą apie 1800 mylių ir tiek pat kelio padarė grįždamas. Tiki masi, jog tai nebuvo paskutinis veiklas.

Susirinkimui pirmininkavo V. Gaidelis, sekretoriavo — J. Povilaitienė.

Išvyka Chicagon

Bendruomenės valdyba išnuomavo autobusą, susiregistravo virš 30 keleivių, kurie balandžio 24 d. vakare išvyksta iš Omahos į Chicagą, kad sekančią dieną pamatytų "Carmen" operos spektaklį. Faktiškasis šios ekskursijos organizatorius — bendruomenės valdybos išdininkas inž. St. Mackus.

Išleisim į marteles...

Mūsų kolonijos dainininkė — solistė ir viena iš geriausių vaidintojų Irena Šarkaitė susijedavo su chicagiškiu A. Mikulskiu. Čestuvės numatytos ateinančią rudenį.

J. P.

Baltieji Rūmai paskelbė, kad prez. Eisenhoweris kreipėsi į Chruščiovą, prašydamas gelbėti nuo suirimo ženevos pasitarimus dėl atominių bandymų nutraukimo. Prezidento laiške buvo pasiūlyta nevykdyti branduolinių ginklų bandymų žemiau, kaip 30 mylių aukšty.

• Varšuvoje pirmadienį susirinko komunistinio bloko, įskaitant ir Kiniją, užs. reik. ministeriai, kurie nustatys komunistų strategijos gaires ateinantiems Rytų-Vakarų pasitarimams.

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg. — Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAIN 1-1773
REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestuose, kreipkitės į mane, gausite pigią kainą. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

I. J. SAMAS JEWELER

Švelnariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

EAST CLEVELAND-EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS
EARN

OPEN EVERY SATURDAY
UNTIL NOON

3 1/2 %

SUPERIOR
SAVINGS

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

HOME AND
REMODELING LOANS

CORNER 68TH-SUPERIOR AVENUE

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

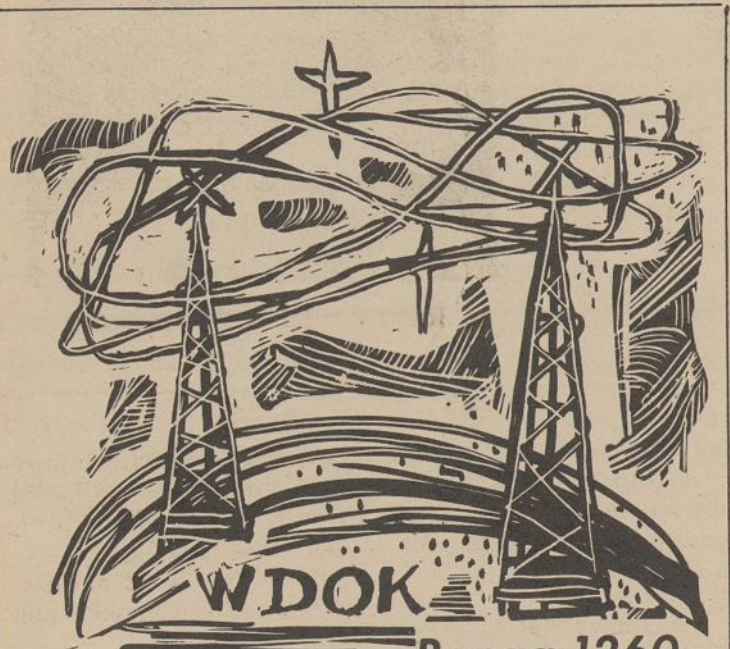
Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

K LAUSYKITĖS TĖVYNĖS GARSŲ
RADIJO PROGRAMOS

naujuoju laiku nuo gegužės 3 d.

SEKMADIENIAIS nuo 5:00 iki 5:30 p.p.

Programoje dalyvauja žymiausi mūsų chorai,
dainininkai ir instrumentalistai. Įdomus
"Kas buvo, kas yra, kas bus" žinių skyrius.

• Jaunųjų dainininkų konkursinis koncertas įvyksta jau šį šeštadienį. Būtinai dalyvaukite ir iš anksto nusipirkite bilietą.

• Prieš pusę metų Clevelande mirė a. a. Mykolas Ratkus. Eilė asmenų yra likę velioniui skolingi pinigų. Kai kurie jų jau atsiteisė. Tie, kurie dar neatsiteisė, malonėkite pranešti Mykolo Ratkaus testamentą vykdytojų advokatui Julijui Smetonai, 1704 Lee Road, Cleveland Hts. 18, Ohio.

• Julius Kazėno mokinio metinis koncertas įvyks gegužės 10 dieną Naujosios parapijos salėje. Koncertą globoja šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos tėvų komitetas.

J. Kazėnas už koncertą jokio atlyginimo neima ir visą koncerto pelną skiria lituanistinės mokyklos reikalams.

Nuoširdžiai kviečiami visi Clevelando lietuviai koncerte dalyvauti, pasigėrėti jaunųjų meno pajėgų pasirodymu ir tuo pačiu paremti lietuviškos jaunuomenės auklėjimo įstaigą — lituanistinę mokyklą.

• Lietuvių Bendruomenės antrosios apylinkės valdyba, vykdydama savo darbų planą, vėl yra gavusi aukų paremti Naujoje Lietuvių Parapijoje statomos mokyklos fondą iš šių lietuvių: daktarai Veronika ir Vladas Adamavičiai, iš Akron, O., paaukojo 500 dol., A. Garba ir J. M. Mikonai po 25 dol., K. O. Karpiai, E. Čapas ir K. Štaupas po 10 dol., Dr. A. Martus, A. Puškoriūtė ir P. Gruodis po 5 dol., J. V. Minkūnai 3 dol., St. Besperaitienė, Z. Dautartas ir O. Mažeikienė po 2 dol., O. Čiurlionienė, J. Puškorius ir V. Šenbergienė po 1 dol.

Valdyba nuoširdžiai dėkoja visiems aukotojams. Ypačingą padėką reiškia daktarams V. V. Adamavičiams, paaukojusiems 500 dol.

M. Valienė

P A D Ė K A

Mūsų begalinio skausmo valandose, netekus mylimo ir brangaus vyro ir tėvelio A. A. dipl. inž. Prano Drąsučio,

patyrėme daug užuojautos ir globos iš daugelio gerų širdžių. Karstas skendo gėlėse ir lankėsi daug žmonių. Į paskutinę kelionę lydėjo didelis skaičius draugų, pažįstamų ir visi jo skyriaus bendradarbiai.

Širdingai dėkojame visiems už gausias gėles, mišrių aukas, užuojautas žodžiu, raštu, telegramomis ir laikraščių skiltyse; už gražų jo prisiminimą spaudoje ir Skaucijų Tuntui už garbės sargybą.

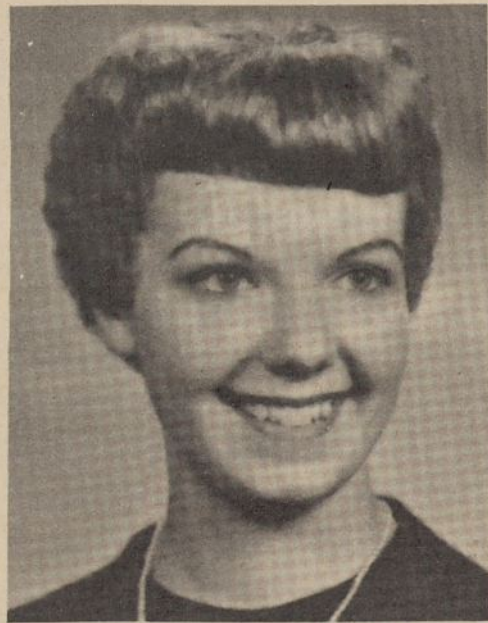
Dėkojame kun. Dziegoraičiui, ligos metu jį stiprinusiam dvasiškai, už jo raminančius žodžius bažnyčioje ir palydėjimą į kapus.

Dėkojame jo draugams, karstą nešusiems; organizacijų atstovams, atsisveikinimo žodį tariusiems ir gausiem palydovams.

Jūsų visu nuoširdumas mums suteikė raminančių jėgų mūsų didelio skausmo valandose.

Žmona Aldona ir duktė Jolanta

• Balandžio 30 d. Arenoj vyksta įdomios imtynės, kuriose pasirodys Lord Athol Layton prieš Fritz von Erich. Taip pat pasirodys ir kitos geros poros. Pradžią 8:30 val. vak.

CATHY BATUS

ELENA BLANDYTĖ

NERIJA LINKEVIČIŪTĖ

Šį šeštadienį, gegužės 2 d.

Dalyvaukite Dirvos ruošiamame jaunųjų dainininkų varžybų

KONCERTE

ir padėkit išrinkti pačius geriausius

Varžybų koncertas įvyksta
Slovenian Auditorium
6409 St. Clair Ave, Cleveland.

Pradžią 6:30 val.

Bilietai po \$2.50, \$2.00, \$1.50 ir moksleiviams po \$1.00
jau parduodami Dirvoje.

ISIGYKIT IS ANKSTO, KAD TURĖTUMĖT GERESNĘ VIETĄ.

Po koncerto šokiai, bufetas ir kitos pramogos.

Balsavimo lapeliai geriausiems dainininkams išrinkti
bus duodami prie įėjimo.

JULIA LUIZA

GENEVIEVE MACZIS

DAIVA MONGIRDAITĖ

R. MALCANAITĖ-PETRAUSKIENĖ

IRENA PROTOSEVIČIŪTĖ

Rašomų mašinelių pavasarinis išpardavimas

Lietuvių Prekybos Namai skelbia geriausių rašomų mašinelių Smith Corona pavasarinį išpardavimą. Kainos numušime net ligi 25 dol. žemiau normalios pardavimo kainos už mašinėlę.

Rašoma mašinėlė tai didelis šeimos draugas ir geriausia dovana jaunimui. Paskubėkite, kol tęsiasi išpardavimas.

Be to per mus jūs galite pasiųsti siuntinius į Lietuvą ir čia pat nusipirkti ge-

riausios rūšies medžiagas.

Laukiame atsilankant!

Lietuvių Prekybos Namai (6905 Superior Ave. — Dirvos namai).

J. P. MULL-MULIOLIS
6606 Superior Ave.

1 šeimos, tik 6 metų senumo, 3 mieg. 2 vonios, graži virtuvė, didelis sklypas 50x230, vaismedžiai, labai patogioji vietoje netoli krautuvų. Summit Dr. į šiaurę nuo Mayfield Rd.,

Mayfield Heights miestelyje. Prašo \$21,900.

1 šeimos, 4 mieg., gaso krosnis. Įmokėti \$1,200 ar mažiau.

1 šeimos, 3 mieg. Parduos už \$9,800 arba geriausią pasiūlymą.

1 šeimos, 8 kamb., gaso — karšto vandens šildymas, kilimai, kieto medžio grindys, 2 garažai, labai gražus kiemas, viskas gerame stovyje, neseniai išdekoruota, puikus finansavimas, nedidelis įmokėjimas, prašo \$12,500.

1 šeimos, 4 mieg., nauja gaso krosnis, naujas gara-

žas, reikia dažyti iš lauko ir dekoruoti iš vidaus, bet pirkėjas gali daug pinigų sutaupyti, pats atlikdamas dažymo darbus.

2 šeimų po 5 kamb., 2 kamb. trečiame aukšte, poilsio kamb. rūsyje, gaso šildymas, visi popieriai nuo sienų ir lubų nuimti, ir tinkas gražiai nudažytas. Gerai East Cleveland rajonas. Prašo \$19,900. Priimam pasiūlymus.

4 šeimų mūrinis po 6 kamb. 4 garažai, geroje apylinkėje, prašo \$28,000.

2 šeimų mūrinis ir 4 šeimų mūrinis ant vieno skly-

po, garažai. Patogi vieta gyventi ir puiki investicija. Abu pastatai labai patrauklūs. Prašo \$36,000.

25 šeimų su 22 garažais geroje vietoje. Įmokėti apie \$50,000.

Jei nori parduoti namus, skubiai kreipkitės į mus. Turime pirkėjų bet kurioje Clevelando, East Clevelando, Euclid ir kt. vietovėje.

Galime už gerą kainą parduoti jūsų namus juodųjų rajone.

Bendradarbiai:
Algimantas Dailidė ir kt.
UT 1-2345 HE 1-8516

DIRVA

THE FIELD

Kas ir kur?

• East Chicagos Tautinės Sąjungos skyriaus valdybos nariai: K. Pocius, I. Rimkūnienė, R. Nemickas, A. Markevičius ir T. Mečkauskas aktyviai talkina, vykdam 500 naujų Dirvos skaitytojų vajų. Ačiū už talką.

• Naujai suorganizuota S. Paulo Lietuvių Bendruomenė Brazilijoje susilaukė krizės. Jos valdyba padavė atsistatydinimo raštus, per pusę gyvavimo metų nieko nenuveikusi. Tai senoji taktika vieno lietuviybės stabdžio, kuris įeina į valdomuosius organus, kad paskui le galiai trukdytų ir taip jau nepalankų visuomeninį darbą.

Dipl. inž. Mečislovas Meilūnas kuris buvo pristatytas Kanados Arbitrų Komisijoje, įtrauktas į Kanados pasižymėjusių asmenų sąrašą. Šitas sąrašas yra pašvęstas pagerbti tuos Kanados piliečius, kurie visuomeniniu svoriu, bei prisidėjimu prie Kanados išsivystymo yra to nusipelnę. M. Meilūnas Toronte yra Korp! Neo Lithuania pirmininkas.

• **Žibuoklių balius**, kurį balandžio 18 d. Western Ball Room patalpose suruošė Am. Liet. Taut. S-gos Chicagos skyrius, pasižymėjo gera tvarka ir puikia nuotaika. Tai skyr. pirm. P. Vėbros, K. Ramanausko ir kt. valdybos narių ir talkininkų nuopelnas. Dalyvavo 300 žmonių. Jų tarpe ir Emilija Kielienė, tik balandžio 7 dieną iškeliavusi iš Vilniaus ir prieš kelias dienas pasiekusi Chicago. Jos atgabenimu rūpinosi jos vyras, Lietuvą palikęs 1944 m.

• **Auksė Paplėnaitė ir Janina Radvilaitė** yra vienintelės lietuviškos tremtinės Chicagos Visitation High School baigiamosiose klasėse ir abidvi už gerą mokymąsi, elgesį ir aktyvumą mokykloje, pedagogų tarybos nutarimu, pristatytos ir priimtos į JAV garbės mokiniių draugiją — National Honor Society.

• **Illinois Lietuvių Gydytojų Draugija AMA** (Amerikos Medikų Draugija) konvencijos metu, kuri įvyks Atlantic City, N J. birželio 8-12 dienomis, organizuoja lietuvių grupę. SLA yra pažadėję užleisti savo vasar-

Gražiai pavykusi žibuoklių šventė Chicagoj

Gražus, bet apgaulingas balandinis pavasaris praejusį šeštadienį sutraukė didelį būrį svečių į ALTS

AUKOS MUZIEJUI IR PAMINKLUI

Melrose Park kolonijoje po 5 dol. aukojo: G. Joncha, K. Markus, J. Gražys, Zeronas, S. Žilėnas, S. Vidmantas. Po 4 dol.: V. Puodžiūnas ir V. Stankevičius. 3 dol. Gežikauskas. Kiti po mažiau. Iš viso surinkta 85 dol. 50 ct.

Chicagoje po 10 dol. aukojo: Dr. J. Bartkus, Dr. Raškus ir Šv. Juozapas Var-do Pašalpos Draugija. Po 5 dol.: kun. Trakis, Br. Ivanauskas, F. Valinskas ir P. Genys. Po 3 dol.: A. Vengrys, V. Tauras, A. Kruvelienė, M. Klika ir vieno aukotojo pavardė neįskaitoma. Kiti mažesniais sumomis. Iš viso 132 doleriai.

L. V. S. "Ramovė" Omahos Sk. Lietuvos kariuomenės šventės dieną surinko 25 dol. 50 ct.

L. V. S. "Ramovė" New Yorko sk. Lietuvos kariuomenės šventės dieną surinko 150 dol. 50 ct.

Bostone K. Merkys aukojo 10 dol.

Seattle Agn. Žitkienė 3 dol.

Los Angeles šaulė Norbutienė surinko 5 dol.

Wisconsin šaulių kuopa surinko 122 dol.

Tolimesni aukotojų sąrašai bus paskelbti vėliau.

Aukas prašome siųsti šiuo adresu: The Lithuanian Veterans Association "Ramovė", Inc. Account No. 106157, Crane Savings & Loan Ass., 2555 W. 47th St., Chicago 32, Ill., U. S. A., arba Komiteto išdinkui: Mr. J. Tumas, 4518 So. Talman Ave., Chicago 32, Illinois, U. S. A.

namį, kur galėtų apsigyventi visi lietuviai gydytojai su savo šeimomis.

Suinteresuotieji prašome pranešti Dr. Mildai Budrienai, 2709 W. 51 St., Chicago 32, Ill.

• **Suomių dešinės partijos dienraštis Karjalainen** balandžio mėn. atspaudė straipsnį apie poetą ir diplomata Milašį.

• **Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga** paaukojo Chicagos Skautams Remti Draugijai 50 dol. Auka buvo įteikta III-sios Skautaramos proga. Skautarama buvo surengta balandžio 19 d. Jau-nimo Namuose ir sutraukė pilną salę žmonių. Draugijai vadovauja Dr. S. Biežis, J. Jurkūnas ir A. Kalvaitis. Skautaramos programai vadovavo Vl. Vijeikis.

Chicagos skyriaus surengtą žibuoklių šventę.

Žydičiais pavasario žiedais papuoštoje salėje, prie skaniais valgiais paruoštų stalų, susėdo apie 300 svečių (tik tik buvo kviesta) ir geroje nuotaikoje praleido vakarą. Panelės ir ponios buvo papuoštos žibuoklių puokštėmis, kuriomis taip labai mėgdavome pasipuostiti anomis, Lietuvoje gyven-tomis dienomis.

Programą pradėjęs ir svečius pasveikinęs skyriaus pirmininkas Petras Vėbra pranešė ir linksmą naujieną, jog mūsų tarpe yra viešnia iš Lietuvos, tik prieš porą dienų atskridusi iš mūsų gimtojo krašto ir gyvųjų žibuoklių puokštę atsivežusi ponė Kielienė. Sugrojus lietuviško tango muzikai "Paskutinį sekma-dienį", kuris buvo skirtas viešniai pagerbti, jaunieji Kielos buvo pakviesti pašokti.

Džiaugsmo ašaros riedėjo, svečiams sveikinant viešnę ir Marių Kiela, kuris dėjo visas pastangas atsi-kviesti žmoną ir sūnų, kurio nematė 15 metų. M. Kiela parodė pavyzdį, kaip reikia išlaikyti duotą meilės prie-saiką ir neišsižadėti likimo perskirtos šeimos...

Svečių tarpe buvo Juozas Bačiūnas, Dr. Stp. Biežis, J. Kazanauskas, Dr. Antanas Rudokas, inž. E. Bartkus su ponia ir kt. Buvo atsilankę ir daug jaunimo.

Kaip gaila, kad Chicagos lietuviai neturi gražios ir didelės salės. Teko patirti, kad Korp! Neo-Lithuania daromi žygiai lietuviškoje kolonijoje pastatyti didele sale, gali virsti realybe.

Izidorius Balkaitis

Dirvos bičiulis **Jurgis Bieliūnas**, Venezueloj, Maracay mieste turįs didelę prekybą, svariai įsijungė į vykdomą talką — atsiuntė 11 naujų metinių prenumeratorių.

Drauge su pinigais atsiųstame laiške rašo: "Turiu pasakyti, kad Dirva puikiai išleidžiama, puikios nuotraukos. Tokį laikraštį malonu paimti į rankas. Turinio atžvilgiu taip pat nieko negalima prikišti.

Nors esu labai užimtas savo prekybos ir Lietuvių Bendruomenės reikalais, tačiau užtikrinu, kad greitai laiku surinksiu dar daugiau prenumeratorių.

Linkiu ir toliau geriausios sėkmės lietuviškos spaudos darbe".

Ačiū J. Bieliūnui už didelę talką, kuri mus įgalina ir įpareigoja dar daugiau rūpintis Dirvos gerinimu.

Scena iš operos Carmen pastatymo Chicagoje, antrojo akto pradžios. Čigonės šoka tavernoje. Prieky: Mercedes — Roma Mastienė.

Operos Carmen premjera Chicagoje

J. RUDNIETIS

Jau pats Carmen operos statymo savomis jėgomis faktas buvo maloni naujiena. Susidomėjimą "lietuviškuoju" Carmen pastatymu didino žinia, kad, šalia chigagiečiams gerai žinomo Stasio Baranausko, Carmen vaidmenyje pasirodys daugeliui čia negirdėta clevelandietė Aldona Stempužienė.

Pagrindinis G. Bizeto Carmen operos vaidmuo (Carmen) reikalauja daug: stipraus mezosoprano balso, energijos, koketiškumo, geros figūros, šokio gabumų, ekspresyvios vaidybos... Ir dažnai atvejais visas tas Dievo dovanas ir patirtį Carmen turi panaudoti tuo pačiu metu, išlaikydama jų harmoniją ir balansą. Visa tai Aldonai Stempužienei, — nenaujokei scenoje, bet debutantei Carmen rolėje, — sekėsi labai gerai. Gal tik dainavimas kai kuriose eik s centriškesnėse scenose galėtų būti kiek dramatiškesnis. Tai, nabejojame, ateis drauge su praktika.

Lyriškesnio atspalvio vietoje, kaip, pavyzdžiui, mirties išsibūrimo scenoje, Ald. Stempužienės dainavimas buvo puikus. Stasys Baranauskas (kodėl tik angliškame programos tekste Baras?), Car-

men nelaimingai įsimylėjusio korporalo Don Jose vaidmenyje, turėjo gerų progų pademonstruoti stiprų savo tenorą. Visuose keturiuose veiksmuose jis buvo pasigėrėtinas, bet ypatingai jausmingai padainavo gėlės ariją ir tragišką Don Jose išgyvenimą IV-me veiksmė, kai jis, paskutinį kartą atstumtas Carmen, ją nuduria. S. Baro sukurtojo dragūnų korporalo judrumui galėtų kiek patarnauti svorio numetimas, jei tai, žinoma, nepakenktų galingo balso tenorui kuriuo kitu atžvilgiu.

Toreadoro Escamillo vaidmenyje Algirdas Brazis, buvęs Metropolitan operos dalyvis, pasireiškė kaip patyręs solistas, įtikinamai atlikęs Don Jose varžovo dėl Carmen ir jos širdies laimėtojo rolę. Tik jo tarimas greitesnio tempo vietose galėtų būti kiek aiškesnis.

Danutės Stankaitytės sukurta ūkininkaitė Micaela, korporalo Don Jose vaikystės draugė ir mylimoji, buvo labai natūrali ir stipri tiek vokališkai, tiek ir vaidybiškai.

Carmen draugės ir patarėjos, Frasquita ir Mercedes, savo žanru ir provokacine laikysena yra tarsi Carmen kopijos. Jų vaidmenis gerai atliko Monika Kriškauskienė ir Roma Mastienė.

Jonas Vaznelis, įgijęs stažą amerikinėje Chicagos operoje mažesnėse rolėse ir lietuvių pastatymuose didesnėse, visais savo privalumais labai tiko dragūnų kapitono Zunigos vaidmeniui.

Maloniai nustebino mažiau girdėti Juozas Brazys ir Julius Savrimavičius. Jie vykusiai vaidino ir gerai dainavo kontrabandininkų vadeivų Dancairo ir Remendado partijas. Geras buvo ir Valentinas Liorentas, dainavęs karininką Morales.

Masinė Carmen opera reikalauja didelės minios. Programoje randame 23 operos moterų choro (seniūnė M. Momkienė) ir 34 Chicagos vyrų choro (dirigentas A. Gečas) dalyvių pavardes. Tik jie patys, kaip ir solistai, žino, kiek poilsio valandų jie ir jų vadovai paaukojo, Carmen operai besiruošdami. Pirmame veiksmė gal kiek nedrąsus, vėliau choras įsismagina ir įsisiūbuoja, sudarydamas t em peramentingos ispanų minios foną tiek Sevilijos miesto aikštėje, tiek ir kontrabandininkų slėnyje.

Operos statymo sumanytojai ir vadovybė ištempė sunkų vežimą. Labai daug darbo įdėjo dirigentas ir meno vadovas Aleksandras Kučiūnas, santūriai, bet su pasitikejimu dirigavęs ope-

ra. Didelė našta gulė ant režisoriaus Kazio Oželio, chormeisterių Alfonso Gečo ir Antano Lino pečių, o choreografe Verai Radauskienei teko dar ir ypatingas uždavinys: įpompuoti ispaniško temperamento santūrioms lietuvišioms.

Tik dėl svajingai sustingusio pozavimo scenos gilumoje galima su režisūra ir nesutikti. Jis nelabai derinosi su visu šios operos charakteriu.

Stasio Gasiūno, Kauno operos veterano, apšvietimas buvo geras ir mokamai suderintas su scenos vyksmu. Be jo, bendradarbių ir talkininkų sąrašą figūruoja dar per 50 pavardžių.

A. Kučiūno diriguojamas samdytas profesionalų orkestras, kad ir nedidelis (didesnis nebetilptų orkestravietėje), savo uždavinį atliko gerai.

Sunkvežimą operinių drabužių ir priedų rengėjai išsinuomavo iš Chicago Civic Opera Co., o dekoracijas iš Universal Production Service Co. Dekoravimu rūpinosi dail. Vyt. Virkau.

Žinant sąlygas, kuriomis Carmen opera buvo ruošiamą, ir matant visų pastangų vaisius, tegalima pasidaryti tik vieną išvadą — vadovų, solistų, choristų ir talkininkų darbas apvairin-kuotas gražiu laimėjimu.

Chicagos vyrų choras (pirm. V. Radžius), praėtyje pastatęs Rigoletto ir Faustą, o dabar Carmen, į kultūrinį lietuvių gyvenimą įsiliejo kaip neeilinis vienetas. Jis jau trečią kartą pademonstravo, kad geri norai, kietas darbas ir poilsio auka gali kompensuoti visa tai, ko normaliomis sąlygomis tokiems užsimojimams reikia.

Konkurso laimėtojus išrinks

Jaunųjų dainininkų konkurso koncerto laimėtojai bus išrinkti

iš jungtinių duomenų, gautų iš sprendėjų komisijos ir visų koncerto dalyvių.

Į sprendėjų komisiją įeina:

Vladas Braziulis-Braziulevičius, Kauno karių teatro vadovas ir radiofono dainininkas,

Sofija Kudokienė, Kauno Valstybės Teatro solistė, ir **Andrius Kuprevičius**, pianistas, Cleveland Music School Settlement fortepijono skyriaus ved. pavaduotojas.

Visi konkurso koncerto dalyviai, įeidami į koncertą, gaus specialius balsavimo lapelius. Koncertui pasibaigus juos užpildys ir atiduos balsų skaičiuotojams.

JUOZUI RUDZINSKUI

po sunkios ligos mirus Lietuvoje, nuoširdžią užuojautą reiškiamo Elenai Visgirdienei-Rudzinskaitei, kartu užjausdami ir visą jos šeimą

Irena ir Vytautas Alantai